

Folkhälsomyndigheten

Stockholms
universitet

Svenska dagstidningars rapportering om självmord under åren 2000 och 2020

En kvantitativ innehållsstudie

Denna titel kan laddas ner från: www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/. En del av våra titlar går även att beställa som ett tryckt exemplar, se vår [kundtjänst och köpvillkor](#).

Citera gärna Folkhälsomyndighetens texter, men glöm inte att uppge källan. Bilder, fotografier och illustrationer är skyddade av upphovsrätten. Det innebär att du måste ha upphovspersonens tillstånd att använda dem.

© Folkhälsomyndigheten, 2025.

Artikelnummer: 25008

Om publikationen

Folkhälsomyndigheten har i uppgift att utveckla och stödja samhällets arbete med att främja psykisk hälsa och förebygga psykisk ohälsa och suicid. Detta gör vi genom att följa utvecklingen inom området och bidra med kunskap om hur samhället kan främja psykisk hälsa, samt hur individer själva kan främja sin psykiska hälsa. Denna rapport är en del av detta arbete.

Syftet med rapporten är att redovisa resultaten från en studie som undersökt svenska dagstidningarnas rapportering om självmord under åren 2000 och 2020. Den har även i syfte att belysa ifall dagstidningarnas rapportering om självmord överensstämmer med WHO:s stödmaterial vad gäller specifika rekommendationer om att undvika respektive inkludera olika typer av innehåll i artiklar om självmord.

Resultaten kan bidra till att öka kunskapen om att rapportering om suicid kan både öka och minska risken för suicidalt beteende, beroende på hur den utformas.

En målgrupp för denna rapport är yrkesverksamma som arbetar inom media. Rapporten kan även användas inom journalistutbildningar. En annan målgrupp som kan ha nytta av att känna till och använda rapporten är yrkesverksamma och intressenter som kommunikerar, gör utlåtanden eller talar offentligt om suicid och suicidprevention, inklusive suicidpreventionssamordnare på lokal och regional nivå, myndighetsrepresentanter och representanter för civilsamhällets organisationer inom området psykisk hälsa och suicidprevention.

Studien har genomförts som ett samverkansprojekt mellan Folkhälsomyndigheten och Stockholms universitet. Ansvarig för projektet har varit Michael Westerlund, universitetslektor och forskare vid institutionen för mediestudier, Stockholms universitet och forskningsspecialist vid Nationellt centrum för suicidforskning och prevention (NASP). Forskningsassistent i projektet har varit Hanna Nilsson vid NASP, Karolinska Institutet. Från Folkhälsomyndigheten har utredare från Enheten för psykisk hälsa och suicidprevention deltagit, med ansvarig enhetschef Johanna Ahnquist

Folkhälsomyndigheten, juni 2025

Josefin P Jonsson
Avdelningschef, Livsvillkor och levnadsvanor

Innehåll

Sammanfattning	7
Centrala resultat och förändringar mellan år 2000 och 2020	7
Fortsatt samarbete behövs mellan prevention och medier	7
Omfattning och metod	8
Swedish newspapers' reporting on suicide in 2000 and 2020	9
Key findings and changes between 2000 and 2020	9
Continued co-operation needed between prevention and media	9
Scope and methodology	10
Bakgrund	11
Effektstudier: Werthereffekt	11
Effektstudier: Papagenoeffekt	12
Innehållsstudier	13
WHO:s stödmaterial	14
Att göra	15
Att undvika	15
Medierapportering om självmord i en svensk kontext	17
Syfte	20
Metod	21
Urval och material	21
Rikstidningar	22
Regionaltidningar	22
Kodning och variabler	24
Identifierande variabler	25
Relevans	25
Typ av artikel, storlek och plats/sidnummer	25
Innehållskategorier i artiklar om självmord (ej varandra uteslutande)	25
Aktörer som förekommer i artiklar om självmord (ej varandra uteslutande)	25
Aktörer som får komma till tals i artiklar om självmord (ej varandra uteslutande)	26
Innehåll i fotografier om självmord (ej varandra uteslutande)	26

Stigmatiserande och sensationsartade/alarmistiska beskrivningar i rubrik och brödtext	26
Fakta om självmord och kontaktuppgifter om hjälp.....	26
Variabler som enbart kodades för artiklar om död i självmord	26
Analyser	27
Resultat.....	28
Antalet artiklar om självmord i dagstidningar åren 2000 och 2020.....	28
Placering av artiklar om självmord.....	29
Artikelstorlek.....	30
Typ av artikel	31
Innehållskategorier i artiklar om självmord.....	33
Innehåll i fotografier om självmord.....	36
Aktörer som förekommer och får komma till tals i artiklar om självmord	38
Stigmatiserande och sensationsartade/alarmistiska beskrivningar, fakta och kontaktuppgifter om hjälp i rubrik och brödtext.....	41
Artiklar om död i självmord.....	44
Diskussion	51
Flest artiklar om självmord publiceras i kvällstidningar	51
Självmord förekommer oftast i nyhetsartiklar	51
Preventiva perspektiv har fått större fokus.....	51
Foton visar oftast personer som dött i suicid och anhöriga	52
Personer med självmordsbeteende kommer oftare till tals	53
Sensationsartat och stigmatiserade innehåll samt fakta och kontaktaktinformation	53
Rapporteringen i förhållande till WHO:s rekommendationer	54
Metoddiskussion	55
Slutsats	55
Referenser	57
Bilaga 1	61
Bilaga 2	63
Bilaga 3	70
Bilaga 4	77

Sammanfattning

I den här rapporten sammanfattas resultaten från en studie som undersökt rapporteringen om självmord i tio svenska dagstidningar åren 2000 och 2020. Studien belyser både omfattningen och typen av rapportering och de mest framträdande kategorierna i tidningarnas framställningar av självmord.

Centrala resultat och förändringar mellan år 2000 och 2020

Studiens centrala resultat visar på att:

- Antalet artiklar om självmord minskar något mellan åren och dessa placeras inte i någon högre grad på förstasidor eller en annan framträdande plats i tidningarna år 2020.
- Nyhetsartiklar utgör den största andelen artiklar om självmord både år 2000 och 2020. Innehållet handlar främst om död i självmord, följt av självmordsprevention.
- Artiklar som tar upp självmordsprevention ökar till det dubbla mellan åren, vilket syns särskilt i de regionala tidningarna.
- Användningen av ett sensationsartat språkbruk minskar signifikant mellan åren, men förekommer fortfarande i en fjärdedel av artiklarna år 2020. Även ett stigmatiserande språk om självmord förekommer i omkring en fjärdedel av artiklarna år 2020.
- Artiklar som inkluderar fakta om självmord och kontaktuppgifter om var man kan söka hjälp ökar väsentligt mellan åren, där kontaktuppgifter förekommer i nästan 30 procent av artiklarna år 2020.
- I artiklar som specifikt handlar om död i självmord publiceras information om metoden för självmord i närmare hälften och information om specifik plats för självmord i drygt 17 procent av artiklarna. Dessa typer av innehåll minskar dock mellan år 2000 och 2020.
- Rapporteringen om kända personers självmord utgör en tredjedel av artiklarna om död i självmord. Andelen ökar också mellan åren, särskilt i kvällstidningarna där det utgör närmare 60 procent av artiklarna om död i självmord år 2020.

Fortsatt samarbete behövs mellan prevention och medier

Sammantaget pekar resultaten på vikten av ett fortsatt och ökat samarbete mellan aktörer inom suicidprevention och redaktioner, journalister och andra medieaktörer. Samarbetet bör utgå från befintlig forskning och erfarenhet inom området och syfta till ökad rapportering enligt WHO:s stödmaterial för att undvika triggande beskrivningar, mytbildning och risk för imitationsbeteende, men även för att öka de konstruktiva beskrivningarna om hur man kan hantera suicidalitet, sårbarhet och negativa omständigheter.

Omfattning och metod

Studien bygger på 720 artiklar där självmordsämnet är centralt och metoden som har tillämpats är kvantitativ innehållsanalys.

Swedish newspapers' reporting on suicide in 2000 and 2020

This report summarises the results of a study that examined the reporting of suicide in ten Swedish newspapers in the years 2000 and 2020. The study highlights both the extent and type of reporting, and the most prominent categories in the newspapers' representations of suicide.

Key findings and changes between 2000 and 2020

The key findings of the study show that:

- The number of articles on suicide decreased slightly between the years, and these were not placed to a greater extent on front pages or other prominent places in the newspapers in 2020.
- News articles made up the largest share of articles on suicide in both 2000 and 2020, with content mainly on death by suicide, followed by suicide prevention.
- Articles addressing suicide prevention doubled between the years, particularly in regional newspapers.
- The use of sensationalist language decreased significantly between the years, but still appeared in a quarter of the articles in 2020. Stigmatising language about suicide also appeared in around a quarter of the articles in 2020.
- Articles that included facts about suicide and contact details on where to seek help increased significantly between the years, with contact details appearing in almost 30% of articles in 2020.
- In articles specifically about death by suicide, information on the method of suicide was published in almost half, and information on the specific location of suicide was published in just over 17 per cent of articles. However, this type of content decreased between 2000 and 2020.
- The reporting of celebrity suicides accounted for one third of the articles on death by suicide. This proportion also increased year by year, especially in the tabloids, where it accounted for almost 60 per cent of articles on death by suicide in 2020.

Continued co-operation needed between prevention and media

Overall, the results point to the importance of continued and increased collaboration between suicide prevention actors and editorial offices, journalists, and other media actors. The collaboration should build on existing research and experience in the field and aim to increase reporting in line with the WHO support material to avoid triggering descriptions, myth-making and risk of imitative

behaviour, but also to increase constructive descriptions of how to cope with suicidality, vulnerability and adverse circumstances.

Scope and methodology

The study was based on 720 articles where the topic of suicide was central, and the method used was quantitative content analysis.

Bakgrund

Effektstudier: Werthereffekt

Föreställningen om att människor som tar del av mediers framställningar om självmord riskerar att imitera dessa beteenden kan åtminstone spåras tillbaka till publiceringen av Goethes brevroman *Den unge Werthers lidanden* som utkom år 1774 (1). Nedstämd och missmodig på grund av obesvarad kärlek tar den unga hjälten i romanen sitt liv och under inflytande av romanens berättelse tycktes många unga män i Europa imitera Werthers självförstörande handling. Om romanen verkligen utlöste en "själv mordsepidemi" har aldrig fastställts på ett tillförlitligt sätt, men det inspirerade den amerikanska sociologen D P Phillips (2) att mynta uttrycket "Werthereffekt" för att beteckna ett förmodat samband mellan mediernas framställningar av självmordshandlingar och individers imitation av dessa beteenden.

Diskussioner och farhågor om att medieframställningar om självmord kan leda till att beteendet imiteras har alltså förekommit i mer än två århundraden, medan forskningen inom området sträcker sig omkring 50 år bakåt i tiden (3). Undersökningar har genomförts av olika medieformer, såsom dagstidningar, TV, film, musik, litteratur och internetbaserade medieplattformar, och behandlat såväl fiktion som faktiska framställningar. Även om resultaten inte är entydiga pekar mycket av denna forskning – inklusive metastudier och systematiska sammanställningar – på att medierapportering om självmord i vissa fall kan utlösa självmordsbeteenden (2, 4, 5, 6, 7). Denna typ av kvantitativa studier undersöker alltså mediernas effekter vid rapportering om självmord. Den återkommande metodologiska designen för dessa studier är att jämföra rapportering om självmord i medier under en viss tidsperiod med dödsorsaksdata från olika nationella eller regionala register.

Redan tidigt pekade olika studier på att dessa så kallade imitationssjälv mord antagligen inte enbart har att göra med mediepåverkan, utan personen i fråga måste redan befinna sig i ett tillstånd där hen är mycket sårbar och påverkbar för exempelvis medieframställningar (8, 9, 10). Senare forskning har också visat att individer som tydligt identifierar sig med en person vars självmord porträtterats i medier löper en större risk att imitera självmordshandlingen. Exempelvis visar en studie att ökningar av självmord efter rapportering i medier i högre grad förekommer i demografiska undergrupper som liknar och själva identifierar sig med den medialt presenterade självmordsmodellen (11). Dessa studier återspeglar också en utveckling av mer avancerade statistiska analyser och inkluderar ofta innehållsanalyser av hur medier skildrar självmord, utöver analyser av sambandet mellan medierapportering och faktiska efterföljande självmord (12, 13, 14, 15). Dessa studier bekräftar alltså att inte all medierad självmordsrapportering är förknippad med ökningar av faktiska självmordshandlingar hos mottagarna, men att en repetitiv rapportering om en och samma självmordshandling, artiklar som upprätthåller felaktiga myter om självmord (till exempel att "individer som talar

om självmord kommer inte att göra det”), artiklar som fokuserar på en specifik självmordsmetod och medierapportering om allmänt kända personers (celebriteters) självmordshandlingar ofta visar sig vara förknippade med ett ökat antal efterföljande självmord.

En systematisk forskningssammanställning och metaanalys av 31 olika studier om relationen mellan medierapportering om självmord och efterföljande imitationssjälvmord i befolkningen visar just att särskilt rapportering om celebriteters självmord har en tydlig imitationseffekt (16). Resultaten indikerade också en tydlig ökning av de självmordsmetoder som det rapporterades om. En mer generell publicering om självmordsämnet visade sig dock inte vara relaterad till någon signifikant ökning av självmord i befolkningen. Även Domaradzki (17) påvisar i sin forskningssammanställning av 108 olika studier en kausal och verklig ökning av självmordstalen efter rapportering, och då särskilt vad gäller icke-fiktiv rapportering om kända personers självmord i dagstidningar och tv-nyheter. I båda dessa forskningssammanställningar framhålls att den bästa preventiva åtgärden för att förhindra imitationssjälvmord och negativa medieeffekter är en fortsatt och utökad implementering av vägledande information om en ansvarsfull och balanserad medierapportering om självmord, och då särskilt vad gäller framställningar om kända personers död i självmord (16, 17).

Vad gäller specifikt rapportering om celebriteters självmord har flera studier undersökt skådespelaren Robin Williams död i självmord den 11 augusti år 2014, och den påverkan den relativt omfattande medierapporteringen om fallet hade på självmordsfrekvensen månaderna efter hans död. Fink och Keyes (18) visade i en studie utförd i USA att antalet självmord ökade med nästan 10 procent under en femmånadersperiod (från augusti till december 2014) efter Williams självmord när medierapporteringen var som mest frekvent. Ökningen observerades hos både män och kvinnor och i olika åldersgrupper, men var särskilt påtaglig bland män 30–44 år. I två efterföljande studier i Kanada och Australien undersöktes självmordsfrekvensen under samma fem månader år 2014, och även dessa analysresultat visade på en tydlig ökning av antalet efterföljande självmord; i Kanada ökade antalet självmord under perioden med 16 procent (19) och i Australien med 11 procent (20). Även dessa två studier visade att ökningen var särskilt stor bland män över 30 år, men också att den självmordsmetod som användes av Williams ökade signifikant.

Effektstudier: Papagenoeffekt

Förutom mediernas negativa inverkan (Werthereffekt) på självmord har också medierapporteringens potentiellt skyddande, preventiva effekter – den så kallade Papagenoeffekten (21) – uppmärksamats och vuxit fram som ett viktigt forskningsområde för självmordsförebyggande åtgärder under de senaste åren (22). Benämningen Papagenoeffekt kommer sig av karaktären Papageno i Mozarts opera Trollflöjten, som planerar att ta sitt liv när han tror sig ha förlorat sin stora kärlek Papagena. I sista stund träder tre pojkar in i handlingen och säger åt honom att vänta, att inte göra det, att han bara har ett liv och att det bästa är att leva detta

medan han kan. De fortsätter sedan att påminna Papageno om att det finns andra och bättre lösningar än självmord. Överfört till ett medieperspektiv kan en väl underbyggd och konstruktiv rapportering om hur vi människor kan hantera självmordsbeteende, självmordstankar och att förlora någon i självmord öka medvetenheten och kunskapen om hur vi bör handla om vi själva eller andra hamnar i en självmordskris, vilket kan bidra till det suicidpreventiva arbetet och minska antalet självmord och självmordsförsök (1).

Ett antal tidiga studier inom området har visat att självmordsförebyggande åtgärder som direkt involverar medier kan påverka både det sätt på vilket självmord rapporteras och faktiska självmordshandlingar (23, 24, 25, 26, 27, 28, 29). Sammantaget understryker dessa studier att medier kan bidra till det självmordsförebyggande arbetet genom att minimera felaktig och sensationsartad rapportering och maximera rapporteringen om hur man på ett konstruktivt sätt kan hantera suicidalitet, sårbarhet och negativa omständigheter (1). Den studie som först använde sig av benämningen Papagenoeffekt identifierade ett tydligt samband mellan medierapportering om konstruktiv krishantering och en efterföljande minskning av självmordsfrekvensen i regioner där medieexponeringen var intensiv (21). Senare studier har bekräftat att medierapportering som beskriver sätt att konstruktivt hantera suicidalitet och psykosociala krissituationer kan minska antalet efterföljande självmord. Exempelvis pekar nyare experimentella studier på att självmordstankar kan reduceras hos personer som tar del av tidningsartiklar som handlar om hur man kan hantera suicidalitet och hur och var man kan söka professionell hjälp (30, 69).

En systematisk litteraturöversikt och metaanalys undersökte data från åtta randomiserade kontrollerade studier (RCT) med sammanlagt 2 350 deltagare som behandlade vilka effekter medieberättelser om hopp och återhämtning har på suicidtankar och hjälpsökande attityder. Resultaten indikerade att sådana konstruktiva medieframställningar verkar kunna motverka självmordstankar hos sårbara och suicidala individer (31). I likhet med detta visar en nyligen publicerad RCT-studie (334 deltagare) att särskilt narrativ som betonar att människor kan hjälpa varandra och att självmord kan förebyggas och förhindras har tydliga preventiva effekter på läsare (32). Att narrativ och teman är viktiga vid självmordsrapportering konkluderas även i en studie där förändringar i antalet självmord över tid i Toronto, Kanada, kopplades till självmordsrelaterad medierapportering över tid (33). Studien visar att medierapportering som använder ”Werther-narrativ” om kända personers självmord, eller beskriver metoden vid icke-kända personers självmord, tenderar att öka antalet efterföljande självmord, medan ”Papageno-narrativ” om överlevnad och bemästrande av kriser, utan att självmordsbeteenden i sig skildras, indikerade färre efterföljande självmord.

Innehållsstudier

Innehållsstudier som behandlar hur medier rapporterar om självmord och eventuella konsekvenser av det har internationellt sett varit relativt få, även om de blivit vanligare under de senaste åren (34). De flesta av dessa studier behandlar

framställningar i dagspress. Viktigt att notera är att denna typ av medierapportering skiljer sig mellan olika länder och kontinenter, bland annat beroende på publicistiska regler och traditioner samt lagstiftning. Exempel på sådana skillnader är hur ofta det rapporteras om självmordshändelser, var i tidningen artiklarna finns, hur rubrikerna utformas och i vilken mån konsekvenserna av ett självmord framställs som positiva eller negativa (4).

Ett antal tidigare innehållsstudier av dagstidningar från olika länder och kontinenter har pekat på att det råder en tydlig diskrepans mellan medierade framställningar om självmord och officiella data, alltså att nyhetsrapportering om självmord till stor del är baserad på stereotyper, myter och direkta felaktigheter, vilket är allvarligt om man betänker nyhetsmediers centrala roll i våra samhällen (25, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42). Den verklighet som bygger på officiella data och den verklighet som dagstidningarna producerar kan alltså se mycket olika ut, vilket i förlängningen kan leda till att allmänheten vilseleds i sina uppfattningar och får en felaktig bild av orsakerna till att vissa människor tar sina liv. Sammanfattningsvis visar dessa studier bland annat följande:

- det rapporteras främst om celebriteters självmordshandlingar
- tonvikten ligger på självmord där våldsamma eller ovanliga metoder använts
- en oproportionerligt stor andel av rapporteringen behandlar unga människors självmord
- bakomliggande orsaker till självmordshandlingar negligeras ofta
- det saknas ofta information om alternativa lösningar och preventiva åtgärder (1).

WHO:s stödmaterial

Forskningen inom fältet har alltså visat att rapporteringen om självmord i medier ofta är stereotyp och sensationsartad, samt att det finns ett samband mellan mediernas rapportering om självmord och faktiskt självmordsbeteende. Det har också resulterat i olika typer av rekommendationer om hur medier bör rapportera om självmordsämnet för att undvika felaktiga beskrivningar, mytbildning och imitationsbeteende (Werthereffekt), men även för att öka konstruktiv rapportering om hur kriser och suicidalitet kan hanteras (Papagenoeffekt). Det mest centrala av sådana stödmaterial är Världshälsoorganisationens (WHO:s) Preventing suicide: a resource for media professionals, som publicerades i en första version år 2000 (43). Detta var ett led i det världsomspännande initiativet som WHO lanserade 1999 för att förebygga självmord på en global nivå. Olika stödmaterial har tagits fram för flera yrkesgrupper som man anser är särskilt relevanta för det självmordsförebyggande arbetet, och yrkesverksamma inom media anses vara en sådan viktig grupp. År 2008 uppdaterades och utökades det engelskspråkiga stödmaterialiet, och året därpå, 2009, översattes och anpassades denna version för första gången till svenska vid Nationellt centrum för suicidforskning och prevention (NASP), Karolinska Institutet (KI). WHO har publicerat ytterligare två uppdateringar på engelska, år 2017 och 2023. Båda dessa versioner har också

uppdaterats i den svenskspråkiga versionen Att förebygga självmord: Ett stödmaterial för yrkesverksamma inom media (44). I det senast uppdaterade stödmateriallets inledning finns en snabbguide till vad medieproducenter bör tänka på vid publiceringar om självmord:

Att göra

- Ge korrekt information om var och hur man kan söka hjälp.
- Utbilda allmänheten med fakta om självmord och självmordsprevention utifrån tillförlitlig information.
- Informera om hur stressfaktorer i livet och/eller självmordstankar kan hanteras och vikten av att söka hjälp.
- Iaktta särskild försiktighet vid rapporteringar om kända personers självmord.
- Iaktta försiktighet vid intervjuer med efterlevande eller personer med egen erfarenhet av självmord.
- Ha förståelse för att yrkesverksamma själva kan bli påverkade av att rapportera om självmord.

Att undvika

- Placera inte självmordsrelaterat innehåll som huvudnyhet och undvik onödig upprepning.
- Beskriv inte den självmordsmetod som använts.
- Ge inte ut namn på eller detaljerad information om platsen/området där ett självmord ägt rum.
- Använd inte ett språk som är sensationsartat, romantiserar eller normaliserar självmord eller som framhåller självmord som en konstruktiv lösning.
- Generalisera inte om orsaken till ett självmord eller reducera det till en enskild faktor.
- Använd inte ett sensationsartat språk i rubriker.
- Använd inte fotografier, video- eller ljudinspelningar, digitala länkar eller länkar till sociala medier.
- Lämna inte ut detaljer i självmordsbrev.

WHO:s stödmaterial har alltså uppdaterats och utökats genom åren, men de huvudsakliga rekommendationerna, som utgår från forskningen inom fältet, har i stort sett funnits med sedan den första versionen.

Efter publiceringen av WHO:s stödmaterial för medier har detta översatts och implementerats i en mängd länder och regioner globalt. Detta har även under senare år gett upphov till en typ av innehållsstudier som specifikt undersöker om medierapportering om självmord är i linje med WHO:s eller nationellt eller regionalt vidareutvecklade och anpassade rekommendationer om en balanserad och

ansvarsfull rapportering. Resultaten av dessa studier skiljer sig förvisso åt av samhälleliga, kulturella, publicistiska och metodologiska skäl, men de flesta pekar på en relativt låg nivå av efterlevnad av rekommendationerna vid självmordsrapportering (40, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53).

Exempelvis visar studier att detaljerade beskrivningar av självmordsmetoder publiceras i över 90 procent av artiklarna om självmord i Hongkong (40), Indien (50), Pakistan (53) och Ghana (51), vilket går emot WHO:s rekommendation. I Bangladesh beskrivs självmordsmetoden i 75,5 procent av artiklarna (49) och i Storbritannien i 25 procent av artiklarna (52). Och trots rekommendationen att undvika information om den specifika självmordsplatsen publiceras detta likväl i 86,5 procent av artiklarna i indiska medier (50), och i Storbritannien i 22 procent av artiklarna (52). Dock visar en studie av självmordsrapportering i irländska medier att specifik självmordplats endast anges i 2,4 procent av artiklarna (46).

Ett ytterligare exempel på hur efterlevnaden av rekommendationer ser ut i olika länder och regioner är om det vid rapportering om självmord ges adekvat information om var och hur man kan söka hjälp. Studier gällande Kanada (48) och Irland (46) visade att mindre än 25 procent av artiklarna om självmord inkluderade sådan information, och i Storbritannien fanns detta med i omkring 40 procent av artiklarna (52). I studierna gällande Bangladesh (49) och Pakistan (53) innehöll ingen av artiklarna om självmord, information om var och hur man söker hjälp. Vad gäller rekommendationen att undvika ett sensationsartat språk vid rapportering om självmord visade studierna från Kanada (48) och Irland (46) att detta efterlevdes i mer än 80 procent av artiklarna, medan studien från Storbritannien visade att 55 procent av artiklarna innehöll sensationsartade skrivningar om självmord (52).

I samtliga ovan refererade studier dras slutsatsen att det utifrån ett suicidpreventivt perspektiv finns ett tydligt behov av att förbättra kvaliteten på självmordsrelaterad medierapportering, exempelvis genom att öka medvetenheten om de potentiella negativa effekterna av ansvarslös rapportering samt informera och tillhandahålla utbildningar i ämnet för professionella inom media.

I detta sammanhang kan också nämnas att Yaqub m.fl. (54) genomförde en undersökning där 50 amerikanska journalister intervjuades om hur de förhåller sig till rapportering om självmord och deras uppfattning om professionella roller och socialt ansvarstagande. Resultaten visade att trots en önskan om att rapportera om självmord på ett ansvarsfullt sätt – som en folkhälsofråga – ignorerar många journalister medvetet rekommendationerna om självmordsrapportering eftersom de uppfattar det som att det krockar med deras professionella normer, värderingar och upplevda ansvar gentemot allmänheten om att öppet förmedla fakta och fullständig information om alla ämnen. Frågan om det journalistiska ansvaret för öppenhet och insyn måste alltså balanseras mot risken för att skada allmänheten, särskilt vid rapportering om känsliga ämnen såsom självmord, vilket gör att denna typ av rapportering ofta skapar en tydlig ambivalens.

Medierapportering om självmord i en svensk kontext

Det finns alltså en relativt betydande internationell forskning om mediers rapportering om självmord, men inga systematiska kartläggningar eller fördjupad forskning vad gäller svenska medier. Det som ändå kan sägas om suicidrapportering i svenska medier är att det under 1900-talet har vuxit fram ett system av regleringar som medierna själva tagit fram för hur man bör rapportera om frågor och händelser som i samhället och kulturen anses som känsliga, däribland självmord (55).

Under sent 1800-tal och tidigt 1900-tal uppmärksammades från politiskt håll att den dåvarande pressen ägnade sig åt en mycket sensationsartad och vidlyftig rapportering om en rad olika ämnen, främst om det som handlade om brott och straff (55). Men även vad gällde rapporteringen om självmord fanns tidigt en kritik om att denna kunde inverka menligt på allmänheten och orsaka lidande för efterlevande anhöriga. För att möta denna kritik och undvika inskränkningar eller censur av tidningsinnehåll fördes diskussioner inom dåvarande Publicistklubben (PK) om hur denna typ av rapportering skulle kunna stävjas. Redan 1905 framhölls på ett av PK:s möten att

...själfmordsnotiser, på grund af det menliga inflytande de ha på en kategori olyckliga människor, böra i möjligaste mån inskränkas i antal, och att meddelanden om själfmordsförsök i allmänhet ej böra publiceras (55, s. 6).

Så föreställningen om att vissa typer av rapportering om självmord var problematiska fanns med tidigt, men det skulle dröja fram till 1933 innan några särskilda skrivningar om självmord infördes i PK:s publiceringsregler. Då löd dessa:

Omnamn icke självmord eller själfmordsförsök, som ej begåtts i samband med brott eller under särskilt uppseendeväckande omständigheter (55, s. 11).

Denna formulering ändrades senare under 1900-talet till den skrivning som i stort gäller även idag, och som finns med som punkt 8 i de svenska publicitetsreglerna för medier:

Iaktta stor försiktighet vid rapportering om självmord och själfmordsförsök särskilt av hänsyn till anhöriga och vad ovan sagts om respekt för enskildas privatliv (56).

Dessa publicitetsregler, som åtminstone i någon grad bör ha haft en inverkan på mediernas rapportering om självmord under de senaste 100 åren, pekar alltså på att medier helst bör undvika att rapportera om självmord överhuvudtaget. Men de säger inte mycket om *hur* man bör rapportera om självmord, bara att medier ska vara mycket försiktiga. Och detta har förmodligen både historiskt – och i nutid – orsakat ambivalens och oro bland redaktörer och journalister för att riskera att ”göra fel” om de publicerar artiklar om självmord, och möjligen i vissa fall lett till att medier har undvikit att rapportera om självmord överhuvudtaget, eller i alla fall rapporterat mycket sparsamt (3).

Men under de senaste 20–25 åren har antagligen en viss förändring skett, kanske främst genom att stigmat och tabubeläggningen kring självmord i högre grad började diskuteras och ifrågasättas, och tidvis har hamnat på mediernas agendor. Ett tidigt exempel är när TV4 år 2004 sände ett avsnitt av sitt samhällsprogram Kalla fakta, som helt upptogs av reportage och intervjuer om unga människors självmord (57). Studioreportern började programmet med att säga:

Vi har haft många diskussioner på redaktionen inför det program ni nu ska få se. Stundtals har vi frågat oss om det verkligen är rätt att visa ett program om självmord, eftersom det sagts att det kan inspirera fler att ta sitt liv. Men nu säger experterna på det här att detta är en myt, att det i själva verket är precis tvärtom; att det går att minska antalet självmord om man bara vågar tala om saken och visa vad man kan göra.

Det bekymrade tonläget vittnar just om ambivalensen kring hur, eller till och med om, medier ska rapportera om självmord (3). Citatet är också ett exempel på den diskussion som började kring millennieskiftet, då även ”experterna” inom suicidforskning och prevention börjat engagera sig i frågan och peka på att vissa typer av medieframställningar om självmord faktiskt kan vara av godo.

Samtidigt har det även förekommit en mer sensationell och alarmistisk rapportering om självmord i svenska tidningar under de senaste 20–25 åren, och då särskilt vid kända människors självmord. Antagligen har allmänintresset värderats som tillräckligt starkt för att publicera vid dessa tillfällen (3). Exempelvis gavs två självmord stor uppmärksamhet i svenska medier i början av 2000-talet: brottaren Mikael Ljungbergs självmord i november 2004 och artisten Michael Dubois självmord i december 2005. Båda fallen rapporterades flitigt i kvällstidningarna Expressen och Aftonbladet (3). I Expressen rapporterade man med stora rubriker och bilder och man uppgav nästan genast vilka självmordsmetoder som hade använts. I Michael Dubois fall publicerades även bilder på självmordsplatsen och man genomförde intervjuer med nära anhöriga dagarna efter självmordet. Några år senare, 2010, publicerade Dagens Media en artikel om den som man menade ganska sensationsartade, detaljerade och därigenom omdiskuterade rapporteringen om skådespelaren Emil Forselius död i självmord (58). I artikeln får dåvarande chefredaktören för Expressen komma till tals om varför de rapporterade om självmordet på det sätt de gjorde. Chefredaktören menar att självmord varit ett tabubelagt ämne i svensk press men att detta har börjat förändras, vilket han välkomnar:

– Ja, i ett land som Sverige med många självmord är det en bra utveckling att medierna väljer att uppmärksamma frågan och därmed minskar risken för spekulationer och skambeläggande. Ett sådant samtal fordrar förstås kunskap, och här har vi journalister ett viktigt uppdrag, säger han.

Som exemplet ovan antyder väckte denna typ av mer sensationsartad rapportering om kända personer självmord uppmärksamhet och debatt i det offentliga samtalet, och röster höjdes om att medier borde ta mer ansvar för hur de rapporterar om självmord, exempelvis att de borde rapportera mer om förebyggande insatser och prevention, och alltid ha med information om var man kan söka hjälp.

Något som antagligen också har påverkat hur rapporteringen om självmord i medier har förändrats under 2000-talet i Sverige är stödmaterialet från WHO, Att förebygga självmord: Ett stödmaterial för yrkesverksamma inom media (44). Sedan detta publicerades på svenska år 2009 har det alltså funnits sammanhållna rekommendationer och vägledning för hur medier i Sverige bör rapportera om självmord på ett balanserat och ansvarsfullt sätt. Stödmaterialet har sedan dess distribuerats till medieorganisationer, redaktörer, journalister, företag, politiker och allmänheten. Ideella organisationer som arbetar med att förebygga självmord (exempelvis MIND, Suicide Zero och SPES) har också i hög grad bidragit med att sprida dessa rekommendationer vidare, och även tagit fram egna råd, checklistor och information om en ansvarsfull rapportering om självmord, vilka i grunden utgår från den forskning och de rekommendationer som finns samlade i WHO:s stödmaterial.

Sammanfattningsvis kan sägas att även om det fortfarande råder en ambivalens om hur man ska hantera publiceringar om självmord, så finns det idag bättre förutsättningar för fler redaktörer och journalister att bli medvetna om hur självmordsrapportering kan göras på ett balanserat och ansvarsfullt sätt, än för 20–25 år sedan. Frågan är om detta avspeglas i några reella förändringar av självmordsrapporteringen i svenska medier över tid. Då tydliga nationella och kulturella skillnader har rapporterats i flera studier om självmordsrapportering i medier (1) är det viktigt att skapa ett sådant kunskapsunderlag och utreda hur svenska medier faktiskt rapporterar om självmordsproblematik och självmordshändelser.

Syfte

Syftet med denna studie är att kartlägga omfattningen och typen av rapportering om självmord i ett urval av svenska dagstidningar åren 2000 och 2020, samt att belysa tidningarnas framställningar av självmord och undersöka i vilken utsträckning tidningsartiklarna är i linje med WHO:s stödmaterial för en balanserad och ansvarsfull rapportering om självmord.

Forskningsfrågor:

1. Hur mycket och på vilken plats i tidningen rapporteras det om självmord i svenska dagstidningar under åren 2000 och 2020?
2. Vilka övergripande typer och innehållskategorier kan artikelinnehållet om självmord sorteras in i, vilka aktörer förekommer och kommer till tals, vilka typer av fotografier används, och hur skiljer sig detta eventuellt åt mellan åren 2000 och 2020 och typen av tidning?
3. I vilken utsträckning är dagstidningarnas rapportering om självmord i linje med WHO:s stödmaterial vad gäller specifika rekommendationer om att undvika respektive inkludera olika typer av innehåll i artiklar om självmord?

Metod

För att analysera det insamlade tidningsmaterialet har en kvantitativ innehållsanalys tillämpats (59, 60, 61). Syftet med detta är att åskådliggöra mängden tidningstexter som innehåller framställningar om självmord och vilka övergripande kategorier och teman framställningarna kan sorteras in i samt hur detta eventuellt skiljer sig åt mellan åren och typen av tidning. Kvantitativ innehållsanalys lämpar sig väl för att systematiskt och objektivt undersöka det konkreta och manifesta innehållet (dvs. det som faktiskt uttrycks och skrivs) i mer omfattande mediematerial, och det systematiska och objektiva upplägget vad gäller urval och kodning skapar även goda förutsättningar för att generalisera resultat och slutsatser (61, 62).

Studiens genomförande godkändes av Etikprövningsmyndigheten 2022-11-29, Dnr 2022-05687-01.

Urval och material

För insamling av tidningsartiklar om självmord har den digitala databasen Mediearkivet Retriever använts (63). Arkivet innehåller digitalt sökbara artiklar i fulltext från cirka 460 svenska dagstidningar och tidskrifter publicerade efter 1981, däribland de dagstidningar som ingår i denna studie. Det insamlade artikelmaterial utgörs av det som publicerades i tidningarnas tryckta upplagor.

Tidningsartiklarna har samlats in genom ett strategiskt urval av tio svenska dagstidningar med utgångspunkt från kategorierna rikstidningar/regiontidningar och kvällstidningar/morgontidningar. De fyra största svenska dagstidningarna Dagens Nyheter (DN), Svenska Dagbladet (SvD), Aftonbladet (AB) och Expressen representerar rikstidningar i urvalet, och DN och SvD representerar även morgontidningar och AB och Expressen representerar kvällstidningar. I resultatredovisningen kommer de traditionellt svenska benämningarna ”morgontidningar” och ”kvällstidningar” genomgående att användas. Rent faktiskt existerar inte kvällstidningar längre då det är länge sedan de gavs ut på kvällarna, och genom digitaliseringen finns inga bestämda utgivningstider längre för de digitala utgåvorna. Däremot lever innebörden av ”kvällstidningar” och ”morgontidningar” kvar som tidningstyp, där morgontidningarna i högre grad anses som mer seriöst rapportering om nyheter, politik och kultur medan kvällstidningarna publicerar en annan typ av nyhetsmix, där brott, olyckor, sport, kändisar och livsstil är framträdande. Kvällstidningarna har traditionellt sett också en mer dramatiserande och sensationsartad ton i sin rapportering och ett betydligt mer omfattande bruk av bilder (64). Kvällstidningar är alltså att närmast jämföras med den engelska formen ”tabloid” (vilket är en benämning som ibland också används på svenska) och morgontidningar med ”broadsheet/quality paper”.

Förutom de fyra ovan nämnda rikstidningarna finns ytterligare sex dagstidningar med i urvalet representerande den regionala dagspressen (se lista nedan). Urvalet

av dessa regionala dagstidningar utgår från att de publiceras inom olika geografiska områden.

För att kunna undersöka eventuella förändringar i rapporteringen om självmord i dagspress över tid har materialet samlats in för åren 2000 och 2020. Det skedde en del viktiga förändringar vad gäller självmordsproblematiken under detta tidsspann. Parallellt med en mer övergripande utveckling i samhället mot en ökad medvetenhet och kunskap om ämnet uppstod också en offentlig diskussion om mediernas roll och ansvar för att sprida information och rapportera om självmord (3). Under denna tid översattes och publicerades även WHO:s stödmaterial för yrkesverksamma inom media på svenska (44), och distribuerades genom olika kanaler till redaktioner och journalister. Detta kan möjligen ha bidragit till en viss förändring av hur dagstidningar rapporterade om självmord år 2020 jämfört med år 2000.

De tio dagstidningar som artiklar samlats in från är följande:

Rikstidningar

- Aftonbladet (AB)
- Expressen
- Dagens Nyheter (DN)
- Svenska Dagbladet (SvD)

Regiontidningar

- Göteborgsposten (GP)
- Sydsvenskan
- Uppsala Nya Tidning (UNT)
- Vestmanlands Läns Tidning (VLT)
- Norrländska Socialdemokraten (NSD)
- Arbetarbladet (Gävle)

För de två nedslagsåren 2000 och 2020 har ett totalurval av artiklar tillämpats, alltså samtliga artiklar som tar upp självmordsämnet i de tio tidningarna för dessa två år har samlats in och kodats.

För de tre regiontidningarna Arbetarbladet (Gävle), Vestmanlands Läns Tidning (VLT) och Norrländska Socialdemokraten (NSD) fanns inga artiklar inlagda i Mediearkivet Retriever (63) för år 2000. Detta påverkar analyserna på så sätt att när frekvenser för båda nedslagsåren sammantaget presenteras är dessa tre tidningar inkluderade, men vid de jämförande analyserna mellan åren 2000 och 2020 är dessa tidningar exkluderade. I resultatredovisningens tabeller och figurer anges i rubrikerna om resultaten rör samtliga tio eller sju tidningar. Vad gäller uppdelningen i kvälls- och morgontidningar anges i tabellernas och figurenas rubriker att det handlar om fyra tidningar.

Vad gäller Uppsala Nya Tidning (UNT) fanns inte heller något artikelmaterial tillgängligt för år 2000. Däremot fanns artiklar tillgängliga i arkivet för år 2002, vilket bedömdes som så pass nära i tid till år 2000 att artikelmaterial samlades in och kodades och ingår i studiens analyser. Vidare finns enbart text och inga bilder eller foton i artiklarna sparade i Mediearkivet Retriever (63) för år 2000, vilket gör att frekvenser och analyser kopplade till bildmaterial enbart presenteras för år 2020. Inte heller sidnummer för artiklar fanns tillgängligt för år 2000, så även detta presenteras enbart för artiklar från år 2020.

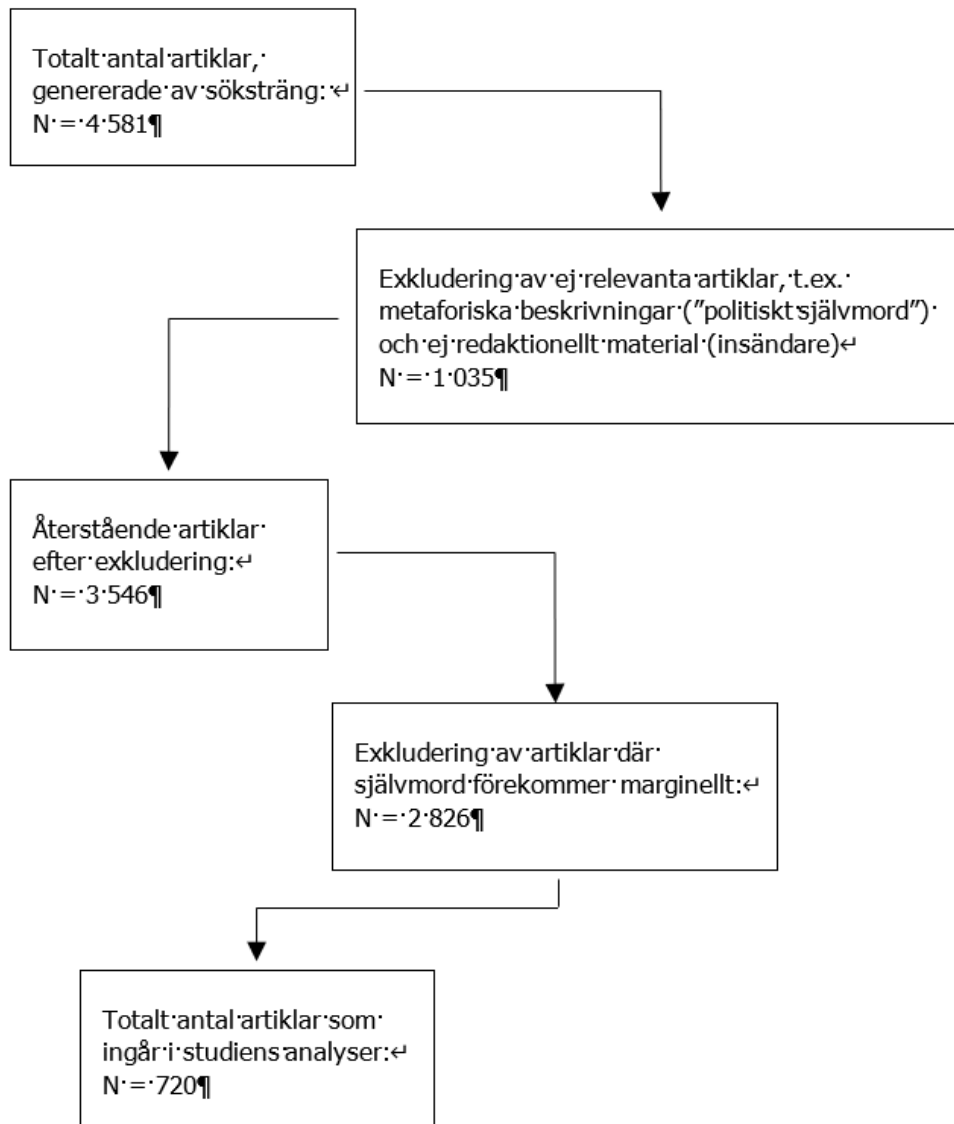
Utifrån primära granskningar och genomläsningar av artiklar om självmord i tidningarna konstruerades en söksträng för datainsamlingen. Denna innehåller en kombination av olika ord för självmord som förekommer i artiklar. Efter testning och utveckling visade sig följande söksträng kunna fånga upp de flesta varianter av ord relaterade till självmord i artiklarna: "sköt sig" OR "skjutit sig" OR "skjuta sig" OR "hänga sig" OR "hängt sig" OR "hängde sig" OR "livet av sig" OR "ta sitt liv" OR "tog sitt liv" OR (själv mord* OR suicid*).

Då denna söksträng även genererade många sökträffar till artiklar som behandlade "själv mordsattentat" och "själv mordsbombare", vilka inte är relevanta för denna studie, utökades söksträngen för att reducera dessa sökträffar. Den slutliga söksträngen som användes för studiens materialinsamling är således: "sköt sig" OR "skjutit sig" OR "skjuta sig" OR "hänga sig" OR "hängt sig" OR "hängde sig" OR "livet av sig" OR "ta sitt liv" OR "tog sitt liv" OR (själv mord* OR suicid*) ANDNOT (själv mordsbomb* OR själv mordsdåd* OR själv mordsattack* OR själv mordsattentat*).

Flödesschemat i figur 1 nedan visar att denna söksträng sammantaget genererade 4 581 artiklar innehållande självmordsrelaterade ord, 2 530 för år 2000 och 2 051 för år 2020. Efter genomgång av samtliga dessa artiklar exkluderades i ett första steg 1 035 artiklar som var irrelevanta för studien, exempelvis artiklar där ord om självmord användes i en metaforisk betydelse ("... att vara förbundskapten är ett självmordsuppdrag"), ordalydelser som syftar på något helt annat än självmord ("datorn hängde sig") och ej redaktionellt material (främst insändare). Av de kvarvarande 3 546 artiklarna exkluderades i ett andra steg ytterligare 2 826 artiklar där självmordsämnet förekom ytterst marginellt – ofta nämndes något av självmordsorden endast en gång i texten – och därför inte bedömdes som befogade att koda vidare i detalj för att besvara forskningsfrågorna. Exempel är litteraturhistoriska artiklar där det i förbigående omtalas att en person i en författares bekantskapskrets tog sitt liv, men att artikeln som helhet är en tids- och genremässig kontextualisering av ett författarskap. Dock redovisas en frekvenstabell av dessa 3 546 artiklar i resultatredovisningen då de ord om självmord som förekommer, om än perifert, ändå ingår i den definition av självmord som studien undersöker.

Efter dessa två exkluderingar återstod 720 artiklar där självmordsämnet utgjorde det helt dominerande innehållet, eller en så stor del att det bedömdes som att de variabler som kodades behandlade självmordsämnet och inget annat (figur 1).

Figur 1. Flödesschema för urval av artiklar.

Kodning och variabler

Kodningen genomfördes av två oberoende kodare: forskaren och en forskningsassistent.

En kodningsmanual (bilaga 3) konstruerades för att operationalisera undersökningens frågeställningar till kodningsbara variabler. Kodningsmanualen reviderades ett flertal gånger efter provkodningar och både variabler och variabelkategorier tillkom, uteslöts och slogs samman.

De variabler som slutligen kodades och användes i studiens analyser presenteras i korthet nedan. En mer detaljerad beskrivning av variablerna och kodningsförfarandet finns att läsa i bilaga 2 (Beskrivning av variabler och kodningsförfarande) och bilaga 3 (Kodningsmanual).

Identifierande variabler (A–D) samt Relevans (E) kodades för samtliga 4 581 artiklar som genererades av söksträngen. De övriga variablerna (F–AV) kodades för de 720 artiklar som bedömdes som relevanta för att besvara studiens övriga frågeställningar.

Identifierande variabler

- A. Id.nr
- B. Tidning
- C. År-månad-dag
- D. Rubrik

Relevans

- E. Relevans (graden av relevans bestämdes för om en artikel skulle kodas vidare i detalj eller ej)

Typ av artikel, storlek och plats/sidnummer

- F & G: Tidningsdel/artikeltyp
- H: Sidnummer för artikel
- I: Artikel ”påas” på förstasidan
- J: Artikelstorlek

Innehållskategorier i artiklar om självmord (ej varandra uteslutande)

- K. Död i självmord
- L. Självmordsförsök
- M. Mord följt av självmord (så kallat utökat självmord)
- N. Självmordspakt/självmordskluster
- O. Assisterat självmord/eutanasi
- P. Självmordsplaner/självmordstankar
- Q. Självmordsprevention
- R. Forskning/vetenskap
- S. Statistik
- T. Lagstiftning/reglering
- U. Sociala, kulturella, filosofiska eller historiska perspektiv

Aktörer som förekommer i artiklar om självmord (ej varandra uteslutande)

- V. Person som har/haft självmordsbeteende
- W. Professionella aktörer

- X: Anhöriga/vänner till person som har/haft självmordsbeteende

Aktörer som får komma till tals i artiklar om självmord (ej varandra uteslutande)

- Y: Person som har/haft självmordsbeteende
- Z: Professionella aktörer
- AA: Anhöriga/vänner till person som har/haft självmordsbeteende

Innehåll i fotografier om självmord (ej varandra uteslutande)

- AB: Foto av person som tagit sitt liv (när hen levde)
- AC: Foto av person som har genomfört självmordsförsök, haft självmordsplaner eller självmordstankar
- AD: Foto av anhöriga/vänner till person som tagit sitt liv eller har/haft annan typ av självmordsbeteende
- AE: Foto av professionella aktörer
- AF: Foto av självmordsplatsen
- AG: "Stämningsbild"

Stigmatiserande och sensationsartade/alarmistiska beskrivningar i rubrik och brödtext

- AH: Stigmatiserande beskrivningar i rubrik
- AI: Sensationsartade/alarmistiska beskrivningar i rubrik
- AJ: Stigmatiserande beskrivningar i brödtext
- AK: Sensationsartade/alarmistiska beskrivningar i brödtext

Fakta om självmord och kontaktuppgifter om hjälp

- AL: Fakta om självmord
- AM: Kontaktuppgifter om hjälp

Variabler som enbart kodades för artiklar om död i självmord

- AN: Namn
- AO: Ålder
- AP: Kön
- AQ: Hemort
- AR: Celebritet/allmänt känd person
- AS: Självmordsmetod i brödtext
- AT: Självmordsmetod i rubrik

- AU: Specifik självmordsplats
- AV: Om artikeln handlar om svensk eller utländsk person som dött i självmord

Samstämmigheten mellan kodarna vad gäller variabeln Relevans (E) undersöktes genom att 100 av de 4 581 artiklarna kodades av de två kodarna oberoende av varandra. Samstämmigheten för variablerna som kodades i detalj (F–AV) undersöktes genom att 80 av de 720 artiklarna (11 procent) kodades enligt samma procedur. Interkodarreliabilitetstestet (Cohens kappa) visade värdet 0,94 för variabeln Relevans (E), vilket indikerar en mycket stark samstämmighet mellan kodarna (65). Cohens kappa för de 43 variabler som kodades i detalj (F–AV) visade att 39 av variablerna föll inom värdena 0,81–1, vilket även det tyder på en mycket stark korrelation mellan kodarna. De resterande 4 variablerna (M, AE, AF, AH) föll inom värdena 0,61–0,80, vilket indikerar en god samstämmighet (65). Interkodarreliabilitetstestet med Cohens kappa redovisas i detalj i bilaga 4.

Kodningen genomfördes initialt i Microsoft Excel och överfördes därefter till SPSS 29.0.0.0 för systematisering av data och analyser.

Analys

Undersökningens resultat består av deskriptiva frekvensberäkningar samt bivariata sambandsanalyser. I resultatredovisningens sambandsanalyser används sambandsmåttet Cramér's V (V), vilket är ett statistiskt mått för att kvantifiera styrkan av samband mellan två kategoriska variabler. Detta mått varierar mellan 0 och 1, där 0 indikerar inget samband och 1 indikerar ett perfekt samband. Det finns inga tydligt bestämda gränser för att definiera vad som är ett starkt eller svagt samband utan detta kan variera beroende på kontext och forskningsområde (66), men värden som är över 0,15 anses visa att det existerar någon typ av samband (67). Cohen (68) föreslår följande ungefärliga riktmärken för att tolka de värden Cramér's V genererar, vilket också denna undersöknings analyser utgår från:

- Ett värde runt 0,1 indikerar ett svagt samband.
- Ett värde runt 0,3 indikerar ett medelstarkt samband.
- Ett värde runt 0,5 indikerar ett starkt samband.

I resultatredovisningen anges även p-värdet för de bivariata sambandsanalyserna. P-värdet, som kan anta värden mellan 0 och 1, används för att bedöma sannolikheten att en förändring över tid eller en skillnad mellan olika grupper beror på slumpen eller inte. Ju närmare ett p-värde är 1, desto större är sannolikheten att skillnaden är slumpmässig. Ett p-värde nära 0 indikerar en hög sannolikhet att skillnaden är verklig. Ett p-värde under 0,05 betraktas i den här studien som statistiskt signifikant.

Resultat

Antalet artiklar om självmord i dagstidningar åren 2000 och 2020

Tabell 1 visar hur det totala artikelmaterialet är distribuerat per år och tidning. Sammantaget publicerades det 1 918 artiklar år 2000 och 1 628 år 2020 som innehåller något av söksträngens självmordsord och som handlar om självmordsämnet så som det definierats i studien, vilket ger 3 546 artiklar sammanlagt.

År 2000 var medelvärdet för artiklar där självmordsord förekommer för de sju tidningarna 5,3 per vecka. För 2020 var medelvärdet för alla tio tidningarna 3,1 per vecka (för enbart de sju första tidningarna var medelvärdet 3,9 per vecka). Det publicerades alltså färre artiklar som handlar om självmord år 2020 än år 2000. De två kvällstidningarna Aftonbladet och Expressen publicerade flest artiklar innehållande självmordsord. Dock ska noteras att detta alltså gäller alla artiklar där självmord överhuvudtaget nämns. I merparten av dessa artiklar förekom alltså självmordsämnet mycket perifert.

Tabell 1. Antal och medelvärde per vecka av samtliga artiklar som omnämner självmord fördelat på tidning och åren 2000 och 2020.

Tidning	2000 Antal	2000 Medel/v	2020 Antal	2020 Medel/v	Totalt Antal
AB	394	7,6	278	5,3	672
Expressen	380	7,3	289	5,6	669
SvD	247	4,8	221	4,2	468
DN	150	2,9	228	4,4	378
GP	294	5,7	177	3,4	471
Sydsvenskan	300	5,8	134	2,6	434
UNT (2002)	153	2,9	110	2,1	263
Totalt 7 tidningar	1 918	5,3	1 437	3,9	3 355
NSD	.	.	53	1,0	53
VLT	.	.	84	1,6	84
Arbetsbladet	.	.	54	1,0	54
Totalt 10 tidningar	1 918	5,3	1 628	3,1	3 546

Tabell 2 visar att det sammantaget för år 2000 och år 2020 publicerades 720 artiklar där självmord utgjorde det huvudsakliga innehållet, eller en väsentlig och relevant del av innehållet. År 2000 publicerades det 358 artiklar (i sju tidningar) och år 2020 publicerades det 362 artiklar (i tio tidningar). Det är alltså dessa artiklar som är relevanta för vidare analyser. Vid exkludering av de artiklar som tillkommer från VLT, NSD och Arbetsbladet för 2020 blir summan för det året 303 artiklar. Tabellen visar alltså att det i genomsnitt publicerades något färre artiklar om självmord år 2020 än 2000. Resultatet visar också att det var de två stora riks- och kvällstidningarna Aftonbladet och Expressen som publicerade flest

artiklar både år 2000 och 2020. Medelvärde för publicerade relevanta artiklar per vecka var 1,0 för 2000 och 0,7 för 2020 (0,8 för enbart de sju tidningarna).

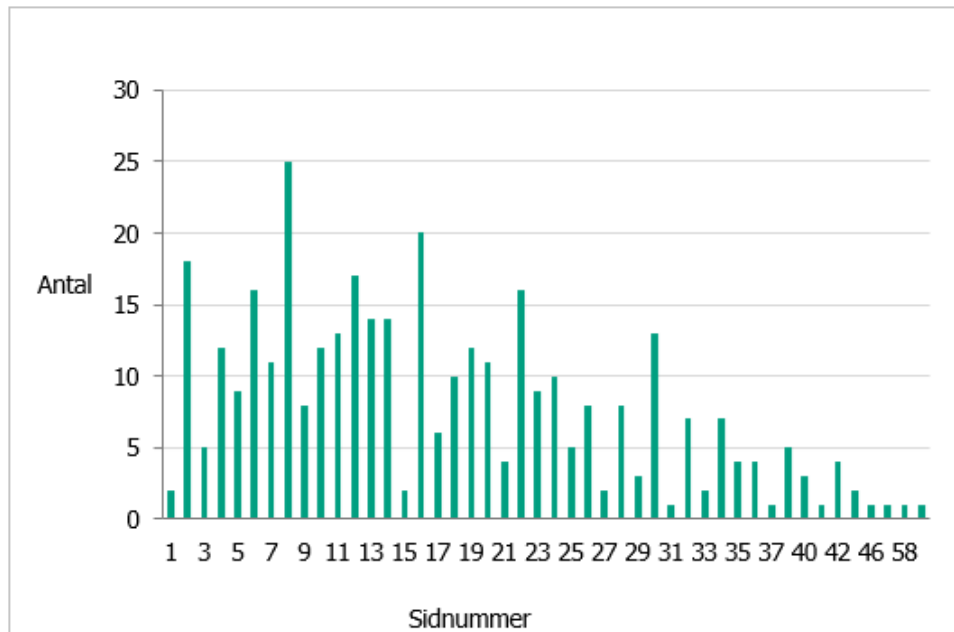
Tabell 2. Antal och medelvärde per vecka av relevanta artiklar om självmord fördelat på tidning och åren 2000 och 2020.

Tidning	2000 Antal	2000 Medel/v	2020 Antal	2020 Medel/v	Totalt Antal
AB	67	1,3	58	1,1	125
Expressen	66	1,3	61	1,2	127
SvD	61	1,2	43	0,8	104
DN	31	0,6	37	0,7	68
GP	49	0,9	45	0,9	94
Sydsvenskan	50	1,0	29	0,6	79
UNT (2002)	34	0,7	30	0,6	64
Totalt 7 tidningar	358	1,0	303	0,8	661
NSD	.	.	22	0,4	22
VLT	.	.	20	0,4	20
Arbetsbladet	.	.	17	0,3	17
Totalt 10 tidningar	358	1,0	362	0,7	720

Placering av artiklar om självmord

Artikelmaterialen för år 2000 visade inte vilken sida artikeln var publicerad på, men vad gäller år 2020 visar figur 2 att det var en relativt stor spridning i detta, där sidan 17 var medelvärde och sidan 8 utgjorde typvärdet (den sida där de flesta artiklarna om självmord publicerades). Figur 2 visar också att det endast var två artiklar som i sin helhet, eller till stor del, publicerades på förstasidan. Dock påannonserades ytterligare 28 (7,7 procent) artiklar på förstasidan år 2020 (tabell 3, bilaga 1).

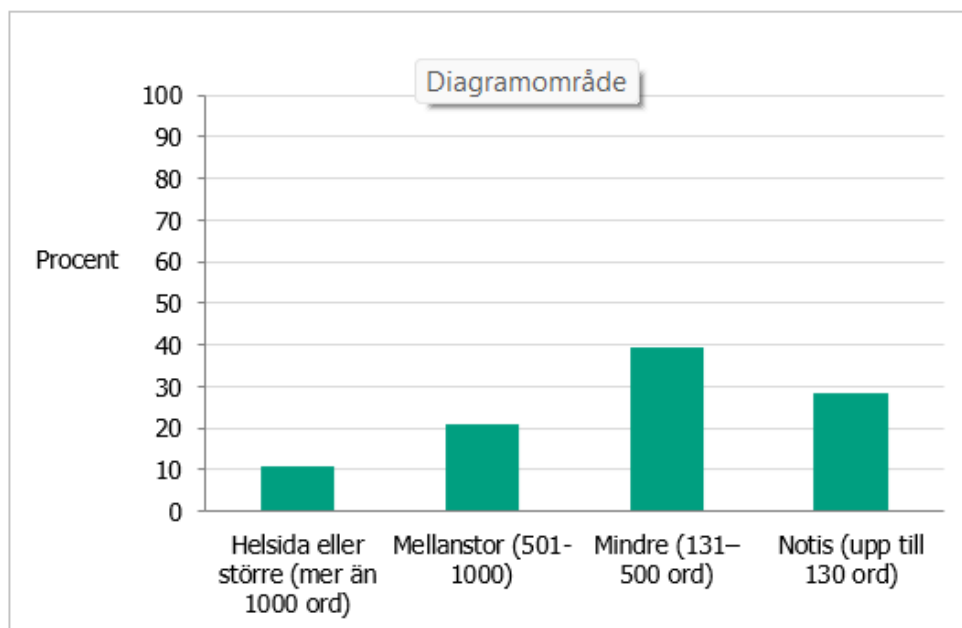
Figur 2. Antal artiklar om självmord fördelat på sidnummer, avser samtliga 10 tidningar år 2020 (N = 362).

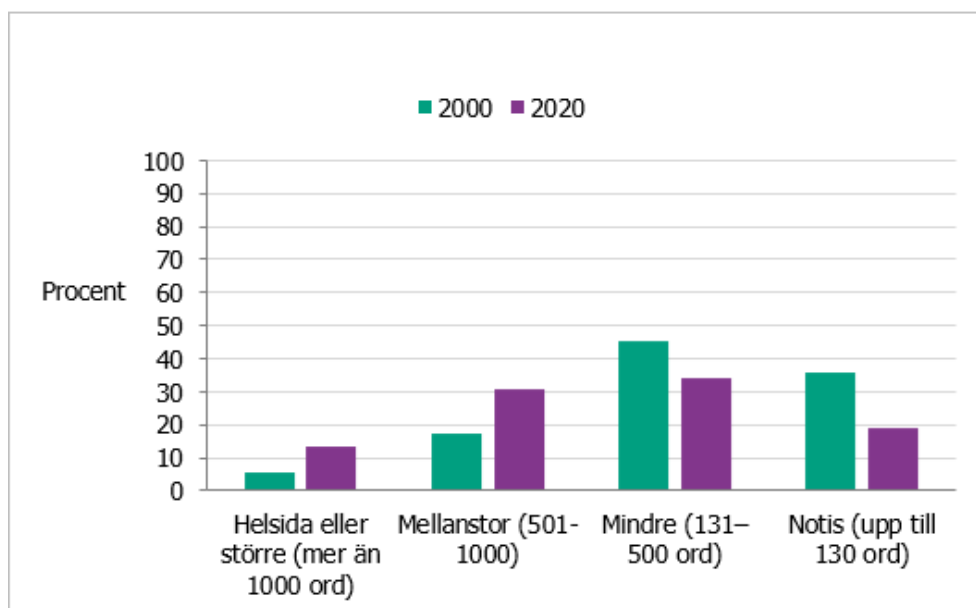
Artikelstorlek

Vad gäller materialet som helhet visar figur 3 fördelningen av artikelstorlek, där notiser och mindre artiklar utgjorde den större delen av publiceringar om självmord (sammanlagt 68,1 procent). Dock visar figur 4 att andelen helsidor och mellanstora artiklar ökade markant mellan åren 2000 och 2020, medan notiser och mindre artiklar om självmord proportionerligt minskade under samma period.

Figur 3. Andel (procent) artiklar om självmord fördelat på storlek, avser samtliga 10 tidningar åren 2000 och 2020 (N = 720).

Figur 4. Andel (procent) artiklar om självmord fördelat på storlek och åren 2000 och 2020, avser 7 tidningar (N = 661). $V = .311$, $p < 0,001$.

Typ av artikel

Tabell 4 visar att framställningar om självmord främst publicerades i artikeltypen nyheter (nyhetsartiklar/i nyhetsdelen) i tidningarna. Totalt för åren 2000 och 2020 utgjorde nyheter 62,2 procent av all publicering om självmord. Den näst vanligaste typen av artikel var kultur/nöje med 20,4 procent, följt av övrigt/feature (8,6 procent) vilket var särskilt vanligt i DN (25 procent). Relativt få artiklar om självmord publicerades i artikeltypen opinion (ledare, krönika, debatt) (4,3 procent) eller sport (4,4 procent) i hela materialet.

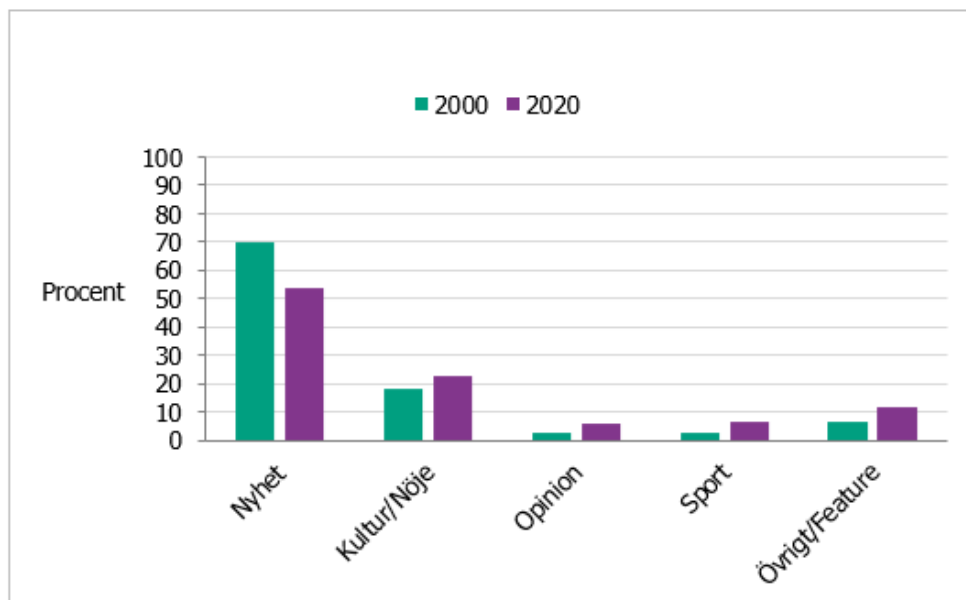
Tabell 4. Andel (procent) artiklar om självmord fördelat på artikeltyp eller tidningsdel, avser samtliga 10 tidningar åren 2000 och 2020 (N = 720). $V = .317$, $p < 0,001$.

Tidning	Nyheter (N=448) Andel	Kultur/nöje (N = 147) Andel	Opinion (N = 31) Andel	Sport (N = 32) Andel	Övrigt (N = 62) Andel
Aftonbladet	57,6	27,2	6,4	6,4	2,4
Expressen	59,8	19,	1,6	7,9	11,0
SvD	64,4	21,2	4,8	3,8	5,8
DN	45,6	22,	5,9	1,5	25,0
GP	62,8	19,1	4,3	4,3	9,6
Sydsvenskan	75,9	10,1	5,1	1,3	7,6
UNT	75,0	18,8	0,0	1,6	4,7
NSD	63,6	18,2	4,5	13,6	0,0
VLT	55,0	25,0	5,0	0,0	15,0
Arbetsbladet	58,8	23,5	11,8	0,0	5,9

Tidning	Nyheter (N=448) Andel	Kultur/nöje (N = 147) Andel	Opinion (N = 31) Andel	Sport (N = 32) Andel	Övrigt (N = 62) Andel
Totalt	62,2	20,4	4,3	4,4	8,6

Figur 5 visar på en viss förändring i artikeltyp mellan åren 2000 och 2020 där självmordsframställningar förekommer. Nyhetsartiklar om självmord minskade med 16 procent under denna period, medan alla de andra artikeltyperna ökade något. Denna förändring pekar alltså på att tidningarna i högre grad tog upp ämnet i ledare, krönikor, debattartiklar, kulturartiklar och sportartiklar år 2020 än 2000. Även artikeltypen övrigt/feature ökade mellan åren. Denna artikeltyp innehöll en stor del artiklar i form av längre reportage och reportageserier, samt intervjuer med exempelvis anhöriga till personer som tagit sina liv och personer som själva varit suicidala (se bilaga 2, F6).

Figur 5. Andel (procent) artiklar om självmord fördelat på artikeltyp eller tidningsdel, avser 7 tidningar (N = 661). $V = .183$, $p < 0,001$.

Analysen som redovisas i tabell 5 visar att det också fanns ett visst samband mellan artikeltyp och storlek. En nyhet om självmord publicerades främst som notis eller kortare artikel medan övrigt/feature och kultur/nöje i högre grad publicerades som helsidor eller längre artiklar. Det innebär att när det år 2020 publicerades fler artiklar om självmord i form av övrigt/feature och kultur/nöje (figur 5) blev också artiklarna om självmord överlag något längre.

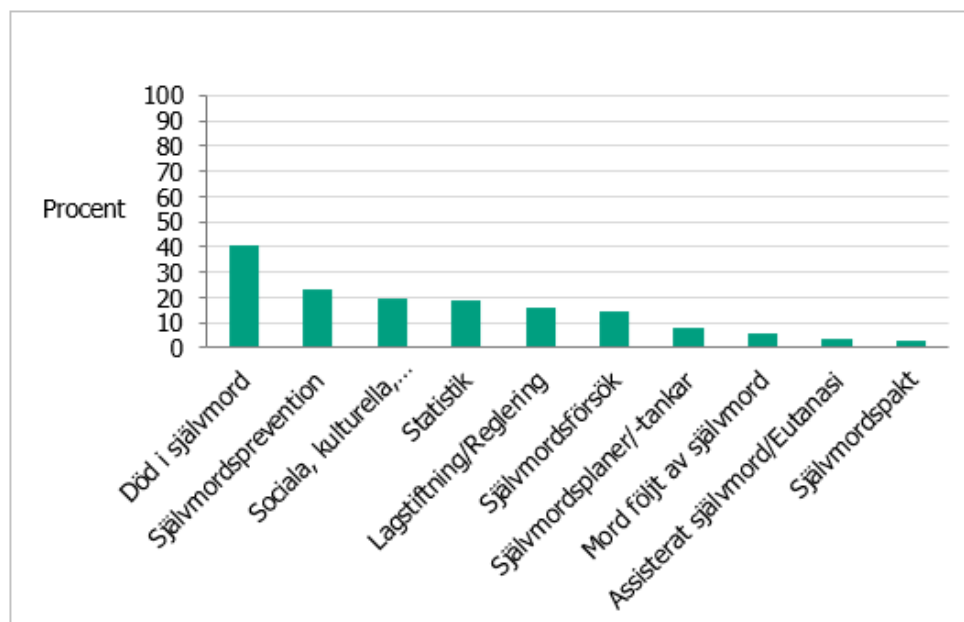
Tabell 5. Andel (procent) av artiklar om självmord fördelat på artikeltyp eller tidningsdel och artikelstorlek, avser samtliga 10 tidningar åren 2000 och 2020 (N = 720). $V = .250$, $p < 0,001$.

Artikelstorlek	Nyheter (N = 448) Andel	Kultur/nöje (N = 147) Andel	Opinion (N = 31) Andel	Sport (N = 32) Andel	Övrigt (N = 62) Andel
Helsida eller mer (mer än 1 000 ord)	5,6	17,7	0,0	12,5	38,7
Mellanstor (501–1 000 ord)	15,8	29,3	58,1	18,8	21,0
Mindre (131–500 ord)	42,2	32,7	41,9	59,4	25,8
Notis (upp till 130 ord)	36,6	20,4	0,0	9,4	14,5

Innehållskategorier i artiklar om självmord

Innehållskategorierna i artiklarna om självmord överlappar varandra. I genomsnitt innehåller varje artikel 1,7 kategorier. I figur 6 ser vi att den vanligaste kategorin i artiklarna var självmordshandlingar som lett till dödsfall (40,7 procent) och den näst vanligaste var artiklar som tog upp självmordsprevention (23,3 procent).

Figur 6. Andel (procent) av artiklar om självmord fördelat på innehållskategorier om självmord, avser samtliga 10 tidningar åren 2000 och 2020 (N = 720).

Tabell 6 visar att de flesta av dessa kategorier förekom i ungefär samma omfattning åren 2000 och 2020 – det skedde inga signifikanta förändringar av exempelvis artiklar om dödsfall, självmordsförsök, statistik eller forskning/vetenskap. Det är dock värt att notera att antalet artiklar om självmordsprevention procentuellt

fördubblades mellan åren 2000 och 2020, vilket pekar på en central förändring i rapporteringen. Även antalet artiklar om kategorin assisterat självmord/eutanasi ökade signifikant mellan dessa år.

Tabell 6. Andel (procent) av artiklar om självmord fördelat på innehållskategorier om självmord och åren 2000 och 2020, avser 7 tidningar (N = 661).

Innehållskategorier	2000 (N=358) Andel	2020 (N=303) Andel	V och p
Död i självmord	41,6	41,6	.000, p=ns
Sociala, kulturella, filosofiska perspektiv etc.	21,2	18,8	.030, p=ns
Självmondsstatistik	19,3	17,5	.023, p=ns
Självmondsförsök	16,5	11,6	.070, p=ns
Forskning/vetenskap	15,6	12,9	.039, p=ns
Självmondsprevention	14,5	29,4	.181, p < 0,001
Lagstiftning/reglering	13,4	18,2	.065, p=ns
Självmondsplaner/-tankar	7,5	9,6	.036, p=ns
Mord följt av självmord	6,7	5,6	.023, p=ns
Självmondspakt	4,2	1,3	.086, p < 0,05
Assisterat/eutanasi	1,7	6,9	.132, p < 0,001

V = sambandsmättet Cramérs V, ns = p > 0,05, ej signifikant

Tabell 7 visar förhållandet mellan innehållskategorier och typ av artikel/tidningsdel (tabell 4). Opinionsartiklar och övrigt/feature utgjordes till nästan hälften av artiklarna om självmondsprevention (45,2 respektive 48,4 procent). Detta pekar ytterligare på att ökningen av rapportering om självmondsprevention till stor del skedde i en viss typ av artiklar (tabell 7). Det är också värt att notera att död i självmord i hög grad förekom i artikeltyperna kultur/nöje (49,7 procent) och sport (43,8 procent), och att sport var den vanligaste artikeltypen för självmondsplaner, självmondsplaner och självmondsförsök (31,3 procent). Ofta bestod dessa artiklar av reportage och intervjuer med kända idrottsutövare som berättade om de kriser och problem de drabbats av under sina karriärer, vilket bland annat mynnade ut i självmondsbeteenden.

Tabell 7. Andel (procent) artiklar om självmord fördelat på innehållskategorier om självmord och artikeltyp eller tidningsdel, avser samtliga 10 tidningar åren 2000 och 2020 (N = 720).

Innehållskategorier	Nyhet (N = 448) Andel	Kultur/nöje (N = 147) Andel	Opinion (N = 31) Andel	Sport (N = 32) Andel	Övrigt (N = 62) Andel	V och p
Död i självmord	39,3	49,7	32,3	43,8	35,5	.098, p= ns
Sociala, kulturella, filosofiska perspektiv etc.	9,6	53,7	29,0	0,0	17,7	.451, p < 0,001
Självmondsstatistik	23,4	5,4	25,8	0,0	24,2	.214, p < 0,001
Självmondsförsök	12,7	10,2	3,2	31,3	30,6	.195, p < 0,001
Forskning/vetenskap	16,5	3,4	22,6	0,0	22,6	.194, p < 0,001
Självmondsprevention	23,9	8,8	45,2	9,4	48,4	.266, p < 0,001

Innehållskategorier	Nyhet (N = 448) Andel	Kultur/nöje (N = 147) Andel	Opinion (N = 31) Andel	Sport (N = 32) Andel	Övrigt (N = 62) Andel	V och p
Lagstiftning/reglering	20,8	6,1	25,8	0,0	4,8	.213, p < 0,001
Självmondsplaner/- tankar	4,2	11,6	9,7	31,3	16,1	.234, p < 0,001
Mord följt av självmord	8,7	0,7	0,0	3,1	0,0	.169, p < 0,001
Självmondspakt	2,7	4,1	0,0	0,0	1,6	.066, p=ns
Assisterat/eutanasi	4,9	2,7	6,5	0,0	0,0	.092, p=ns

V= sambandsmättet Cramérs V, ns= p > 0,05, ej signifikant

När analysen utvidgades genom att lägga till uppdelningen i riks- och regiontidningar var död i självmord fortfarande den vanligaste innehållskategorin om självmord i båda typerna av tidningar och detta förändrades inte nämnvärt mellan åren 2000 och 2020 (tabell 8). Analysen visar också att ökningen av artiklar om självmordsprevention var signifikant större för regiontidningar (25,1 procent) än för rikstidningar (9,6 procent), och år 2020 togs självmordsprevention upp i nästan 40 procent av regiontidningarnas artiklar om självmord. Regiontidningarna publicerade också fler artiklar om självmordsstatistik, medan rikstidningarna skrev något mer om självmordsplaner och självmordstankar.

Tabell 8. Andel (procent) av artiklar om självmord fördelat på innehållskategorier om självmord i riks- och regiontidningar och åren 2000 och 2020, avser 7 tidningar (N = 661).

Innehållskategorier	Rikstidning 2000 (N = 225) Andel	Regiontidning 2000 (N = 133) Andel	Rikstidning 2020 (N = 199) Andel	Regiontidning 2020 (N = 104) Andel	V och p
Död i självmord	42,7	39,8	45,7	33,7	.081, p=ns
Sociala, kulturella, filosofiska perspektiv etc.	24,4	15,8	21,1	14,4	.098, p=ns
Självmondsstatistik	16,9	23,3	12,6	26,9	.135, p < 0,01
Självmondsförsök	17,3	15,0	10,1	14,4	.084, p=ns
Självmondsprevention	14,7	14,3	24,1	39,4	.217, p < 0,001
Forskning/vetenskap	13,8	18,8	10,1	18,3	.099, p=ns
Lagstiftning/reglering	13,8	12,8	18,6	17,3	.067, p=ns
Självmondsplaner/-tankar	9,3	4,5	12,1	4,8	.110, p < 0,05
Mord följt av självmord	5,3	9,0	4,5	7,7	.072, p=ns
Självmondspakt	4,4	3,8	2,0	0,0	.095, p=ns
Assisterat/eutanasi	2,2	0,8	8,5	3,8	.155, p < 0,001

V= sambandsmättet Cramérs V, ns= p > 0,05, ej signifikant

Analysen som redovisas i tabell 9 motsvarar föregående analys (tabell 8), med skillnaden att artiklarna om självmord delas in i kvälls- och morgontidningar. Som tidigare redogjorts för i metodkapitlet (2.2 Urval och material) utgörs kvällstidningarna av Aftonbladet och Expressen, och morgontidningarna av Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet.

Kvällstidningarna rapporterade signifikant mer om självmordshandlingar, alltså död i självmord och självmordsförsök, än vad morgontidningarna gjorde, och morgontidningarna rapporterade mer om självmordsprevention, statistik samt sociala, kulturella och filosofiska perspektiv (tabell 9). I kvällstidningarna ökade rapporteringen om död i självmord mellan åren 2000 och 2020, från 43,6 procent till 55,5 procent, medan motsatt trend rådde för morgontidningar där denna typ av rapportering minskade med 10 procent. Vad gäller artiklar om självmordsprevention ökade detta för båda tidningstyperna och år 2020 var denna innehållskategori den vanligaste för morgontidningarna, jämte sociala, kulturella och filosofiska perspektiv. Vad gäller artiklar om statistik om självmord minskade detta tydligt i kvällstidningarna mellan åren, medan det ökade något i morgontidningarna. Denna skillnad mellan tidningstyperna avspeglar sig tydligt år 2020 där statistik sällan togs upp i kvällstidningarna (4,2 procent), medan en fjärdedel (25 procent) av artiklarna i morgontidningarna innehöll denna kategori.

Tabell 9. Andel (procent) artiklar om självmord fördelat på innehållskategorier om självmord i kvälls- och morgontidningar och åren 2000 och 2020, avser 4 tidningar (N = 424).

Innehållskategorier	Kvällstidning 2000 (N=133) Andel	Morgontidning 2000 (N = 92) Andel	Kvällstidning 2020(N=119) Andel	Morgontidning 2020 (N = 80) Andel	V och p
Död i självmord	43,6	41,3	55,5	31,3	.167, p < 0,01
Sociala, kulturella, filosofiska perspektiv etc.	18,8	32,6	13,4	32,5	.197, p < 0,001
Statistik	12,8	22,8	4,2	25	.229, p < 0,001
Självmordsförsök	21,8	10,9	10,9	8,8	.156, p < 0,05
Forskning/vetenskap	12,0	16,3	5,9	16,3	.130, p=ns
Självmordsprevention	10,5	20,7	18,5	32,5	.193, p < 0,001
Lagstiftning/reglering	10,5	18,5	18,5	18,8	.102, p=ns
Självmordsplaner/- tankar	12,8	4,3	13,4	10,0	.114, p=ns
Mord följt av självmord	6,8	3,3	6,7	1,3	.104, p=ns
Självmordspakt	3,8	5,4	2,5	1,3	.080, p=ns
Assisterat/eutanasi	3,0	1,1	10,9	5,0	.171, p < 0,01

V= sambandmättet Cramérs V, ns= p > 0,05, ej signifikant

Innehåll i fotografier om självmord

Det fanns inga fotografier tillgängliga i databasen Mediearkivet Retriever (63) för tidningarna år 2000, så de resultat som presenteras är enbart baserade på år 2020. Vad gäller samtliga tio tidningars artiklar om självmord år 2020 fanns foton med i 271 (74,9 procent) av de totalt 362 artiklarna (tabell 10, bilaga 1).

I tabell 11 presenteras de vanligaste innehållskategorierna i fotografierna. Dessa kategorier utesluter inte varandra utan flera typer av innehåll kan förekomma i samma artikel. Totalkolumnen visar att de tre vanligaste bildkategorierna år 2020 var anhöriga (28,8 procent), personer som dött i självmord (27,7 procent) och

professionella aktörer (22,1 procent). Foton på självmordsplatsen förekom relativt sällan i artiklarna (5,2 procent). Ett foto på en person som dött i självmord betyder i detta sammanhang att personen levde när fotot togs.

De tydligaste skillnaderna mellan riks- och regiontidningar var att foton på personer som dött i självmord var betydligt vanligare i rikstidningar (35,9 procent) än i regiontidningar (13,9 procent), och att rikstidningar oftare publicerade foton på anhöriga än regiontidningar (33,5 respektive 20,8 procent) (tabell 11). Att publicera en så kallad stämningsbild, som inte tydligt kan kopplas till artikelns ämne och innehåll, var däremot något vanligare i regiontidningar än i rikstidningar. För den tredje vanligaste kategorin professionella aktörer fanns ingen signifikant skillnad mellan tidningstyperna.

Tabell 11. Andel (procent) av artiklar om självmord fördelat på innehåll i fotografier i rikstidningar och regiontidningar, avser samtliga 10 tidningar år 2020 (N=271).

Innehåll	Rikstidning (N=170) Andel	Regiontidning (N=101) Andel	Total Andel (antal)	V och p
Person som dött i självmord	35,9	13,9	27,7 (75)	.238, p < 0,001
Person som genomfört självmordsförsök	16,5	13,9	15,5 (42)	.035, p=ns
Anhöriga	33,5	20,8	28,8 (78)	.136, p < 0,05
Professionella aktörer	22,4	21,8	22,1 (60)	.007, p=ns
Självmordsplats	5,3	5,0	5,2 (14)	.008, p=ns
Stämningsbild (ej tydligt kopplad till text)	13,5	23,8	17,3 (47)	.131, p < 0,05

V= sambandsmåtten Cramérs V, ns= p > 0,05, ej signifikant

Beträffande indelningen i kvälls- och morgontidningar publicerades 199 artiklar om självmord år 2020 i AB, Expressen, DN och SvD sammantaget, och i 170 (85,4 procent) av dessa fanns fotografier med. I kvällstidningarna publicerades foton till nästan alla artiklar om självmord (98,2 procent), och i morgontidningarna var motsvarande andel 65 procent av artiklarna (tabell 12, bilaga 1).

I tabell 13 syns en liknande trend för kvälls- och morgontidningar som för riks- och regiontidningar: Kvällstidningarna publicerade avsevärt fler foton på personer som dött i självmord och anhöriga än vad morgontidningarna gjorde. I nästan hälften (46,6 procent) av de foton som kvällstidningarna publicerade kopplade till självmord förekom personer som dött i självmord, medan detta endast var 11,5 procent i morgontidningarna. Vad gäller foton på anhöriga figurerade dessa i 44,9 procent av artiklarna i kvällstidningarna, medan motsvarande siffra för morgontidningarna var 7,7 procent. För morgontidningarna var i stället foton på professionella aktörer de vanligaste i artiklar om självmord (23,1 procent).

Tabell 13. Andel (procent) artiklar om självmord fördelat på innehåll i fotografier i kvällstidningar och morgontidningar, avser 4 tidningar år 2020 (N=170).

Innehåll	Kvällstidning (N=118) Andel	Morgontidning (N=52) Andel	V och p
Person som dött i självmord	46,6	11,5	.337, p < 0,001
Person som genomfört självmordsförsök	18,6	11,5	.088, p=ns
Anhöriga	44,9	7,7	.363, p < 0,001
Professionella aktörer	22,0	23,1	.012, p=ns
Självmordsplatsen	5,9	3,8	.043, p=ns
Stämningbild (ej tydligt kopplad till text)	14,4	11,5	.039, p=ns

V= sambandsmättet Cramérs V, ns= p > 0,05, ej signifikant

Aktörer som förekommer och får komma till tals i artiklar om självmord

I tabellerna 14–17 redovisas vilka aktörer som oftast förekommer och kommer till tals i artiklarna om självmord. Dessa kategorier utesluter inte varandra utan flera typer av aktörer kan förekomma i samma artikel. Att förekomma i en artikel innebär oftast en mer passiv roll, medan att komma till tals är en mer aktiv roll. Det kan vara av vikt för förståelsen av hur självmord framställs i dagspressen att undersöka just vilka aktörer som figurerar och vilka som får en röst, och hur detta skiljer sig åt vad gäller tidningstyp och mellan åren 2000 och 2020. Gällande artikelmaterial som helhet visar tabell 14a inte oväntat att den vanligaste typen av aktörer som förekom i artiklarna var personer med självmordsbeteende (70,1 procent). Men vad gäller vilka personer som fick komma till tals i artiklarna var det professionella aktörer som var vanligast (40,8 procent) (tabell 14b).

Tabell 14a. Andel (procent) och antal aktörer som förekommer i artiklarna om självmord, avser samtliga 10 tidningar åren 2000 och 2020 (N = 720).

Aktörer förekommer	Andel (antal)
Personer med självmordsbeteende	70,1 (505)
Anhöriga/vänner	39,9 (287)
Professionella aktörer	57,9 (417)

Tabell 14b. Andel (procent) och antal aktörer som kommer till tals i artiklarna om självmord, avser samtliga 10 tidningar åren 2000 och 2020 (N = 720).

Aktörer kommer till tals	Andel (antal)
Personer med självmordsbeteende	12,6 (91)
Anhöriga/vänner	17,6 (127)
Professionella aktörer	40,8 (294)

Angående skillnader mellan åren 2000 och 2020 visar tabellerna 15a och 15b att både förekomst och att komma till tals för anhöriga/vänner ökade signifikant

mellan åren. Personer med självmordsbeteende kom något oftare till tals år 2020, medan förekomsten av professionella aktörer i artiklarna minskade mellan åren.

Tabell 15a. Andel (procent) av aktörer som förekommer i artiklarna om självmord fördelat på åren 2000 och 2020, avser 7 tidningar (N = 661).

Aktörer som förekommer	2000 (N=358) Andel	2020 (N=303) Andel	V och p
Personer med självmordsbeteende	72,9	70,3	.029, p=ns
Anhöriga/vänner	34,1	48,8	.150, p < 0,001
Professionella aktörer	67,9	49,5	.186, p < 0,001

V= sambandsmättet Cramérs V, ns= p > 0,05, ej signifikant

Tabell 15b. Andel (procent) aktörer som kommer till tals i artiklarna om självmord fördelat på åren 2000 och 2020, avser 7 tidningar (N = 661).

Aktörer som kommer till tals	2000 (N=358) Andel	2020 (N=303) Andel	V och p
Personer med självmordsbeteende	9,8	16,2	.096, p < 0,05
Anhöriga/vänner	11,2	26,4	.197, p < 0,001
Professionella aktörer	44,7	38,6	.061, p=ns

V= sambandsmättet Cramérs V, ns= p > 0,05, ej signifikant

Vad gäller skillnader mellan riks- och regiontidningar mellan åren 2000 och 2020 visar analysen att förekomsten av personer med självmordsbeteende i artiklarna låg på en i stort sett oförändrad hög nivå i rikstidningarna (75,1 procent år 2000 och 77,4 procent år 2020), medan förekomsten av personer med självmordsbeteende minskade signifikant i regiontidningarna mellan åren (tabell 16a). Förekomsten av anhöriga/vänner i artiklarna ökade påtagligt i rikstidningarna, medan ökningen var mer marginell i regiontidningarna. Analysen visar också att professionella aktörer som förekom i artiklarna minskade i båda tidningstyperna, och att denna minskning var tydligast i regiontidningarna.

I fråga om vilka aktörer som intog den mer aktiva rollen att komma till tals i artiklarna var den tydligaste förändringen mellan åren att anhöriga/vänner ökade markant i rikstidningarna, medan förändringen i regiontidningarna var marginell (tabell 16b). Även att personer med självmordsbeteende kom till tals i artiklarna ökade något mellan åren 2000 och 2020 i båda tidningstyperna, dock från relativt låga nivåer.

Tabell 16a. Andel (procent) aktörer som förekommer i artiklarna om självmord fördelat på riks- och regiontidningar och åren 2000 och 2020, avser 7 tidningar (N = 661).

Aktörer som förekommer	Rikstidning 2000 (N = 225) Andel	Regiontidning 2000 (N = 133) Andel	Rikstidning 2020 (N = 199) Andel	Regiontidning 2020 (N = 104) Andel	V och p
Personer med självmordsbeteende	75,1	69,2	77,4	56,7	.157, p < 0,001
Anhöriga/vänner	35,6	31,6	53,8	39,4	.179, p < 0,001
Professionella aktörer	62,2	77,4	48,2	51,9	.218, p < 0,001

V= sambandsmåttet Cramérs V, ns= p > 0,05, ej signifikant

Tabell 16b. Andel (procent) aktörer som kommer till tals i artiklarna om självmord fördelat på riks- och regiontidningar och åren 2000 och 2020, avser 7 tidningar (N = 661).

Aktörer som kommer till tals	Rikstidning 2000 (N = 225) Andel	Regiontidning 2000 (N = 133) Andel	Rikstidning 2020 (N = 199) Andel	Regiontidning 2020 (N = 104) Andel	V och p
Personer med självmordsbeteende	12,0	6,0	17,6	13,5	.122, p < 0,05
Anhöriga/vänner	12,0	9,8	33,7	12,5	.265, p < 0,001
Professionella aktörer	42,2	48,9	40,2	35,6	.084, p=ns

V= sambandsmåttet Cramérs V, ns= p > 0,05, ej signifikant

Tabell 17a visar att anhöriga/vänner som förekommer i artiklar var betydligt vanligare i kvällspressen än i morgonpressen, och detsamma gäller för personer med självmordsbeteende. Professionella aktörer är mer jämnt fördelat mellan tidningstyperna. Vad gäller skillnader mellan åren 2000 och 2020 visar analyserna att anhöriga/vänner som både förekommer och kommer till tals i artiklarna ökade signifikant i både kvälls- och morgonpress, och att ökningen var som tydligast i kvällspressen (tabell 17a och tabell 17b). Motsatt detta minskade förekomsten av professionella aktörer mellan åren i både kvälls- och morgonpress, medan att komma till tals för dessa aktörer var relativt oförändrat.

Tabell 17a. Andel (procent) aktörer som förekommer i artiklarna om självmord fördelat på kvälls- och morgontidningar och åren 2000 och 2020, avser 4 tidningar (N = 424).

Aktörer som förekommer	Kvällstidning 2000 (N = 133) Andel	Morgontidning 2000 (N = 92) Andel	Kvällstidning 2020 (N = 199) Andel	Morgontidning 2020 (N = 80) Andel	V och p
Personer med självmordsbeteende	82,7	64,1	89,9	58,8	.292, p < 0,001
Anhöriga/vänner	42,1	26,1	69,7	30,0	.345, p < 0,001
Professionella aktörer	69,2	52,2	50,4	45,0	.190, p < 0,01

V= sambandsmåttet Cramérs V

Tabell 17b. Andel (procent) aktörer som kommer till tals i artiklarna om självmord fördelat på kvälls- och morgontidningar och åren 2000 och 2020, avser 4 tidningar (N = 424).

Aktörer som kommer till tals	Kvällstidning 2000 (N = 133) Andel	Morgontidning 2000 (N = 92) Andel	Kvällstidning 2020 (N = 199) Andel	Morgontidning 2020 (N = 80) Andel	V och p
Personer med självmordsbeteende	14,3	8,7	21,8	11,3	.140, p < 0,05
Anhöriga/vänner	15,8	6,5	47,9	12,5	.395, p < 0,001
Professionella aktörer	47,4	34,8	41,2	38,8	.095, p=ns

V= sambandsmättet Cramérs V, ns= p > 0,05, ej signifikant

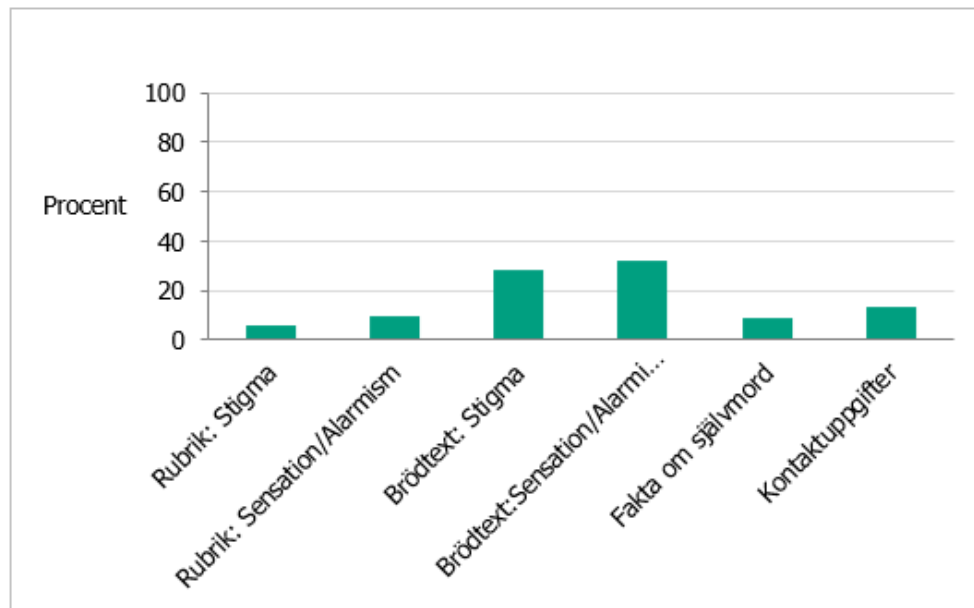
Stigmatiserande och sensationsartade/alarmistiska beskrivningar, fakta och kontaktuppgifter om hjälp i rubrik och brödtext

WHO:s stödmaterial (44) liksom tidigare forskning inom fältet, pekar på att sensationsartade/alarmistiska och stigmatiserande beskrivningar om självmord bör undvikas, och att fakta om självmord samt information och kontaktuppgifter om var det finns hjälp att söka bör finnas med i rapportering om självmord (se bilaga 2).

Figur 7 visar att stigmatiserande beskrivningar var relativt ovanliga i artiklarnas rubriker (5,8 procent) vad gäller materialet som helhet, och att ett sensationsartat och alarmistiskt språkbruk förekom i knappt en tiondel (9,2 procent) av artiklarnas rubriker. I artiklarnas brödtext återfanns stigmatiserande och sensationsartade/alarmistiska framställningar i cirka en tredjedel av artiklarna, 28,2 respektive 31,8 procent. Exempel på citat som kodades som stigmatiserande i artikelmaterialet var "Självmordskandidat åtalas" (Göteborgsposten 2000-02-24) och "Psykiatri begick självmord efter utskrivning" (Expressen 2000-08-07). Motsvarande vad gäller sensationsartade/alarmistiska beskrivningar var "Armlös naziterrorist hängde sig" (Aftonbladet 2000-02-27) och "Krisen utlöste självmordsvåg i Japan" (Expressen 2000-10-19).

Fakta om självmord och kontaktuppgifter om var man kan söka hjälp fanns med i knappt var tionde artikel om självmord (figur 7).

Figur 7. Andel (procent) artiklar om stigma, sensation/alarmism, fakta om självmord och kontaktuppgifter om hjälp i rubrik och brödtext, avser samtliga 10 tidningar åren 2000 och 2020 (N = 720).

Tabeller 18a och 18b visar att ett sensationsartat/alarmistiskt språkbruk minskade tydligt i både rubriker och brödtext mellan åren 2000 och 2020. Dock minskade inte ett stigmatiserande språkbruk i artiklarnas rubriker och brödtexter lika påtagligt. En mycket tydlig förändring var också att fakta om självmord och kontaktuppgifter om var hjälp fanns att söka ökade signifikant mellan åren; från att knappt ha förekommit år 2000 till 18,2 procent för fakta om självmord och 28,4 procent för kontaktuppgifter år 2020.

Tabell 18a. Andel (procent) artiklar om stigma och sensation/alarmism i rubrik fördelat på åren 2000 och 2020, avser 7 tidningar (N = 661).

Rubrik	2000 (N = 358) Andel	2020 (N = 303) Andel	V och p
Stigma	6,4	5,3	.024, p=ns
Sensation/alarmism	12,8	5,6	.123, p < 0,01

V= sambandsmättet Cramér's V, ns= p > 0,05, ej signifikant

Tabell 18b. Andel (procent) artiklar om stigma, sensation/alarmism, fakta om självmord och kontaktuppgifter om hjälp i brödtext fördelat på åren 2000 och 2020, avser 7 tidningar (N = 661).

Brödtext	2000 (N = 358) Andel	2020 (N = 303) Andel	V och p
Stigma	31,8	25,1	.074, p=ns
Sensation/alarmism	39,1	25,7	.142, p < 0,001
Fakta om självmord	1,7	18,2	.284, p < 0,001
Kontaktuppgifter	0,6	28,4	.408, p < 0,001

V= sambandsmättet Cramér's V, ns= p > 0,05, ej signifikant

Bryter man ner analysen ytterligare och jämför tidningstyperna riks- och regiontidningar åren 2000 och 2020 visar tabeller 19a och 19b att ett sensationsartat/alarmistiskt språkbruk i rubriker och brödtexter minskade signifikant i både riks- och regiontidningar, och att denna minskning var tydligast i rikstidningar. Analysen visar också att fakta om självmord och kontaktuppgifter om hjälp ökade väsentligt, och att ökningen var särskilt stor i rikstidningarna; år 2020 fanns fakta med i 21,1 procent av artiklarna och kontaktuppgifter i strax över 33 procent (tabell 19b).

Tabell 19a. Andel (procent) artiklar om stigma och sensation/alarmism i rubrik fördelat på riks- och regiontidningar och åren 2000 och 2020, avser 7 tidningar (N = 661).

Rubrik	Rikstidning 2000 (N = 225) Andel	Regiontidning 2000 (N = 133) Andel	Rikstidning 2020 (N = 199) Andel	Regiontidning 2020 (N = 104) Andel	V och p
Stigma	8,4	3,0	6,5	2,9	.099, p=ns
Sensation/alarmism	18,2	3,8	7,5	1,9	.223, p < 0,001

V= sambandsmättet Cramérs V, ns= p > 0,05, ej signifikant

Tabell 19b. Andel (procent) artiklar om stigma, sensation/alarmism, fakta om självmord och kontaktuppgifter om hjälp i brödtext fördelat på riks- och regiontidningar och åren 2000 och 2020, avser 7 tidningar (N = 661).

Brödtext	Rikstidning 2000 (N = 225) Andel	Regiontidning 2000 (N = 133) Andel	Rikstidning 2020 (N = 199) Andel	Regiontidning 2020 (N = 104) Andel	V och p
Stigma	31,6	32,3	27,6	20,2	.092, p=ns
Sensation/alarmism	43,1	32,3	25,6	26,0	.163, p < 0,001
Fakta om självmord	2,2	0,8	21,1	12,5	.300, p < 0,001
Kontaktuppgifter	0,9	0,0	33,2	19,2	.429, p < 0,001

V= sambandsmättet Cramérs V, ns= p > 0,05, ej signifikant

Vad gäller indelningen i kvälls- och morgontidningar åren 2000 och 2020 visar analysen att förekomsten av stigma i artiklarnas rubriker låg på en ganska låg nivå som inte förändrades signifikant mellan åren (tabell 20a). Dock förekom stigma betydligt oftare i artiklarnas brödtexter; år 2020 i en fjärdedel (24,4 procent) av kvällstidningarnas texter och i en tredjedel (32,5 procent) av morgontidningarnas texter.

Tabellerna 20a och 20b visar också att ett sensationsartat/alarmistiskt språkbruk om självmord var mycket vanligare i kvällstidningarnas rubriker och brödtexter år 2000, men minskade avsevärt till år 2020. Även i morgontidningarna skedde en minskning från lägre nivåer av sensation/alarmism i tidningarnas texter om självmord mellan åren. Dock förekom fortfarande sensationsartade/alarmistiska inslag i omkring en fjärdedel av både kvälls- och morgontidningarnas artiklar år 2020.

Analysen av kvälls- och morgontidningar visar även en signifikant ökning av publicering av kontaktuppgifter om hjälp i artiklar om självmord mellan åren 2000 och 2020, och då särskilt i kvällstidningarna (från 0,8 till 43,7 procent) (tabell 20b). Även fakta om självmord ökade markant i kvällstidningarna mellan åren. Denna förändring sågs inte i morgontidningarna, som minskade från en redan låg nivå (från 5,4 till 3,8 procent).

Tabell 20a. Andel (procent) artiklar om stigma, sensation/alarmism i rubrik fördelat på kvälls- och morgontidningar och åren 2000 och 2020, avser 4 tidningar (N = 424).

Rubrik	Kvällstidning 2000 (N = 133) Andel	Morgontidning 2000 (N = 92) Andel	Kvällstidning 2020 (N = 119) Andel	Morgontidning 2020 (N = 80) Andel	V och p
Stigma	11,3	4,3	7,6	5,0	.106 ns
Sensation/alarmism	27,1	5,4	11,8	1,3	.297, p < 0,001

V= sambandsmättet Cramérs V, ns= p > 0,05, ej signifikant

Tabell 20b. Andel (procent) artiklar om stigma, sensation/alarmism, fakta om självmord och kontaktuppgifter om hjälp i brödtext fördelat på kvälls- och morgontidningar och åren 2000 och 2020, avser 4 tidningar (N = 424).

Brödtext	Kvällstidning 2000 (N = 133) Andel	Morgontidning 2000 (N = 92) Andel	Kvällstidning 2020 (N = 119) Andel	Morgontidning 2020 (N = 80) Andel	V och p
Stigma	30,8	32,6	24,4	32,5	.075, p=ns
Sensation/alarmism	48,1	35,9	26,1	25,0	.205, p < 0,001
Fakta	0,0	5,4	32,8	3,8	.436, p < 0,001
Kontaktuppgifter	0,8	1,1	43,7	17,5	.500, p < 0,001

V= sambandsmättet Cramérs V, ns= p > 0,05, ej signifikant

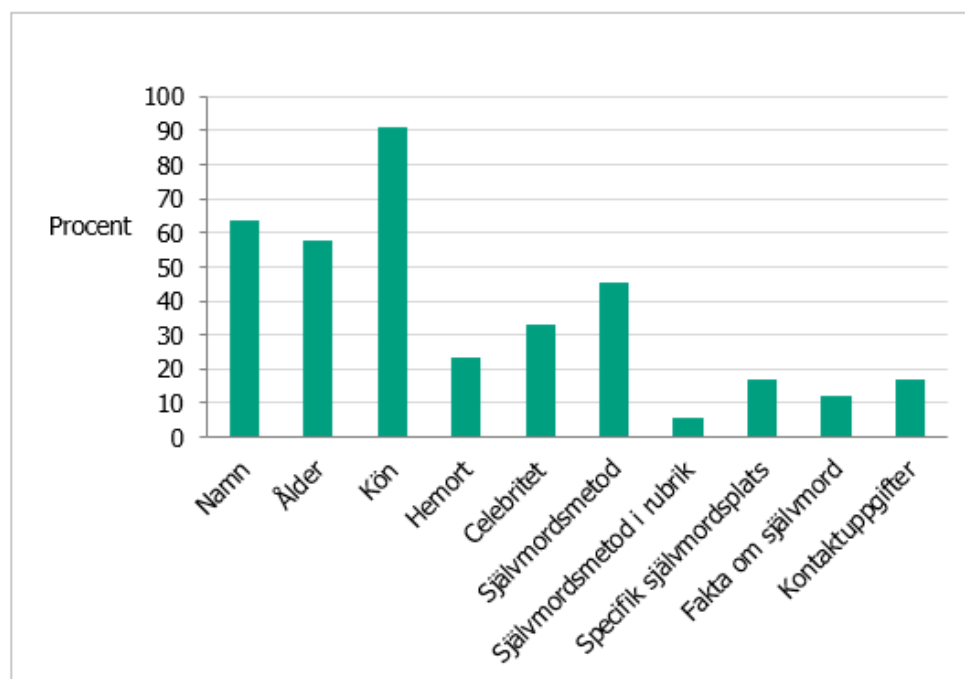
Artiklar om död i självmord

Artiklar som handlar om död i självmord är den typ av artiklar som främst har undersökts i studier om självmordsrapporteringens negativa effekter på allmänheten, och därför presenteras analyser av dessa artiklar separat nedan i figur 8–9 och i tabell 21–26. Sammantaget handlade 293 (40,7 procent) av studiens 720 artiklar helt eller delvis om död i självmord (figur 6), och tabell 6 visar att antalet artiklar var procentuellt lika för år 2000 (41,6 procent) och 2020 (41,6 procent). De variabler som undersöks för dessa artiklar är självmordsmetod i rubrik och brödtext, specifik självmordsplats, celebritet och den identifierande information som framkommer vid publicering av namn, ålder, kön och hemort (bilaga 2, variablerna AN–AU). Även variablerna fakta om självmord och kontaktuppgifter om hjälp, som tidigare presenterades för materialet som helhet (figur 7, tabell 18–20), analyseras specifikt för artiklarna som handlar om död i självmord. Vidare undersöks även variabeln nationalitet hos den som tagit sitt liv, alltså om

rapporteringen handlar om ett självmord i Sverige eller om det skett i annat land (bilaga 2, variabel AV).

Figur 8 visar att identifierande information om namn, ålder och kön publicerades i mer än hälften av artiklarna och hemort i 23,2 procent av artiklarna i materialet om död i självmord. Resultaten visade också att celebriteters självmordshandlingar utgjorde en tredjedel (33,1 procent) av artiklarna. Det var även betydligt vanligare att publicera namn på celebriteter som tagit sina liv än icke-celebriteter (tabell 21, bilaga 1). Vad gäller självmordsmetod angavs detta i 45,4 procent av artiklarna, exempelvis att en person "hängde sig" eller "sköt sig", och i rubrikerna fanns självmordsmetoden med i 5,5 procent av artiklarna. Specifik självmordsplats publicerades i 16,7 procent av artiklarna (till exempel "Västerbron" och "tunnelbanestation Slussen"). Figur 8 visar också att fakta om självmord och kontaktuppgifter om hjälp angavs i 12,3 respektive 16,7 procent av artiklarna, vilket var något mer jämfört med hela materialets artiklar (för jämförelse se figur 7).

Figur 8. Andel (procent) artiklar om självmord som innehåller identifierande information, angiven självmordsmetod och självmordplats samt fakta om självmord och kontaktuppgifter om hjälp, avser samtliga 10 tidningar åren 2000 och 2020 (N = 293).

Tabell 22 visar att identifierande information om ålder, kön och hemort var relativt oförändrad mellan åren 2000 och 2020, medan att publicera namn på den som tagit sitt liv ökade signifikant mellan åren (från 51,7 till 79,8 procent). Även andelen artiklar som behandlade celebriteters självmord ökade påtagligt och återfanns år 2020 i nästan hälften (44,4 procent) av rapporteringen. Att nämna självmordsmetod i artikel eller rubrik minskade dock tydligt mellan åren, likaså att ange den specifika självmordsplatsen.

I överensstämmelse med materialet som helhet (tabell 18) ökade antalet artiklar som innehöll fakta om självmord och kontaktuppgifter om hjälp signifikant mellan åren 2000 och 2020 (tabell 22), och denna ökning var ännu mer påfallande för artiklar om död i självmord än för artikelmaterialet som helhet. Exempelvis har kontaktuppgifter om hjälp i artiklar ökat från 0 procent till 37,9 procent mellan åren.

Tabell 22. Andel (procent) artiklar om självmord som innehåller identifierande information, angiven självmordsmetod och självmordsplats samt fakta om självmord och kontaktuppgifter om hjälp fördelat på åren 2000 och 2020, avser 7 tidningar (N = 273).

Artiklar innehållande:	2000 (N = 149) Andel	2020 (N = 124) Andel	V och p
Namn	51,7	79,8	.293, p < 0,001
Ålder	62,4	56,5	.061 p=ns
Kön	91,3	91,1	.003 p=ns
Hemort	22,1	25,8	.043 p=ns
Celebritet	24,8	44,4	.206, p < 0,001
Självmordsmetod	68,5	21,0	.474 p < 0,001
Självmordsmetod i rubrik	8,7	2,4	.134, p < 0,05
Specifik självmordsplats	23,5	12,1	.147, p < 0,05
Fakta om självmord	0,7	28,2	.405, p < 0,001
Kontaktuppgifter	0,0	37,9	.500, p < 0,001

V= sambandsmättet Cramér's V, ns= p > 0,05, ej signifikant

Lägger man till uppdelningen i riks- och regiontidningar visar analyserna att användandet av både självmordsmetod och specifik självmordsplats minskade betydligt i båda tidningstyperna mellan åren 2000 och 2020 (tabell 23). Men i rapporteringen om celebriteters självmord var riktningen den motsatta – här skedde en betydande ökning mellan åren i både riks- och regiontidningar och år 2020 förekom celebriteters självmord i nästan hälften (49,4 procent) av rikstidningarnas artiklar om död i självmord, och motsvarande andel för regiontidningar var 31,4 procent. Att skriva ut namn på den som avlidit i självmord var också mycket vanligt i båda tidningstyperna och år 2020 publicerades detta i 86,5 procent av rikstidningarnas artiklar.

Publicering av fakta om självmord och kontaktuppgifter om hjälp i artiklar om död i självmord följde samma tendens som i föregående analyser av dessa variabler, alltså en mycket påfallande ökning från ingen publicering alls år 2000 till 46,1 procent i rikstidningar och 17,1 procent i regiontidningar år 2020. Skillnaden var också anmärkningsvärt stor mellan riks- och regiontidningar år 2020 vad gäller att ange fakta om självmord och kontaktuppgifter om hjälp; detta publicerades betydligt mindre ofta i regiontidningarnas artiklar (tabell 23).

Tabell 23. Andel (procent) artiklar om självmord som innehåller identifierande information, angiven självmordsmetod och självmordplats samt fakta om självmord och kontaktuppgifter om hjälp fördelat på riks- och regiontidningar och åren 2000 och 2020, avser 7 tidningar (N = 273).

Artiklar innehållande:	Rikstidning 2000 (N = 96) Andel	Regiontidning 2000 (N = 53) Andel	Rikstidning 2020 (N = 89) Andel	Regiontidning 2020 (N = 35) Andel	V och p
Namn	59,4	37,7	86,5	62,9	.366, p < 0,001
Ålder	59,4	67,9	65,2	34,3	.210, p < 0,01
Kön	91,7	90,6	93,3	85,7	.082, p=ns
Hemort	24,0	18,9	30,3	14,3	.129, p=ns
Celebritet	30,2	15,1	49,4	31,4	.262, p < 0,001
Självmordsmetod	71,9	62,3	24,7	11,4	.485, p < 0,001
Självmordsmetod i rubrik	12,5	1,9	2,2	2,9	.208, p < 0,01
Specifik självmordsplats	17,7	34,0	12,4	11,4	.209, p < 0,001
Fakta om självmord	0,0	1,9	32,6	17,1	.429, p < 0,01
Kontaktuppgifter	0,0	0,0	46,1	17,1	.551, p < 0,001

V = sambandsmättet Cramérs V, ns = p > 0,05, ej signifikant

Vad gäller skillnader mellan kvälls- och morgontidningar mellan åren 2000 och 2020 visar tabell 24 att kvällstidningar i högre grad rapporterade om celebriteters självmord och att detta ökade markant mellan åren. År 2020 förekom celebriteters självmordshandlingar i nästan 60 procent av artiklarna om död i självmord i kvällstidningarna, vilket var dubbelt så mycket som i morgontidningarna (28 procent). I kvällstidningarna angavs också namnet på den döde i 92,2 procent av artiklarna, medan morgontidningarna publicerade detta i 72 procent av artiklarna.

Förekomsten av självmordsmetod i rubrik minskade signifikant i kvällstidningarna, från 20,7 procent år 2000 till 1,6 procent år 2020 (tabell 24). I morgontidningarna fanns ingen rubrik som innehöll självmordsmetod år 2000, och år 2020 fanns detta i endast 1 rubrik (4 procent). Att nämna självmordsmetod i artiklarnas texter som helhet minskade också mycket tydligt mellan åren i både kvälls- och morgontidningar, dock publicerades detta fortfarande i omkring en fjärdedel av artiklarna om död i självmord år 2020.

Publicering av kontaktuppgifter om hjälp och fakta om självmord i kvällstidningar följer ett liknande mönster som tidigare presenterats; från att sådan information knappt eller inte alls förekom år 2000 till att det blivit betydligt vanligare år 2020. I kvällstidningarna fanns kontaktuppgifter om hjälp med i 57,8 procent av artiklarna om död i självmord år 2020, och fakta om självmord i 45,3 procent av artiklarna (tabell 24). Vad gäller morgontidningarnas publicering av kontaktuppgifter om

hjälp var inte denna ökning lika markant mellan åren, och fakta om självmord förekom överhuvudtaget inte i artiklarna om död i självmord, varken år 2000 eller 2020.

Tabell 24. Andel (procent) artiklar om självmord som innehåller identifierande information, angiven självmordsmetod och självmordplats samt fakta om självmord och kontaktuppgifter om hjälp fördelat på kvälls- och morgontidningar och åren 2000 och 2020, avser 4 tidningar (N = 185).

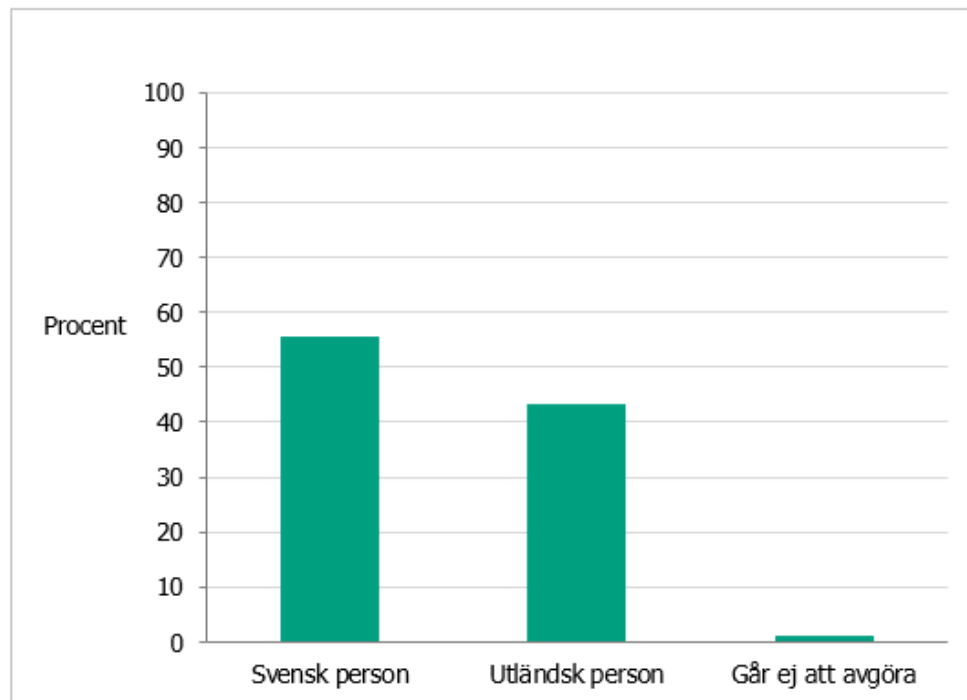
Artiklar innehållande:	Kvällstidning 2000 (N = 58) Andel	Morgontidning 2000 (N = 38) Andel	Kvällstidning 2020 (N = 64) Andel	Morgontidning 2020 (N = 25) Andel	V och p
Namn	62,1	55,3	92,2	72,0	.339, p < 0,001
Ålder	65,5	50,0	71,0	48,0	.200, p=ns
Kön	93,1	89,5	95,3	88,0	.103, p=ns
Hemort	29,3	15,8	31,3	28,8	.131, p=ns
Celebritet	32,8	26,3	57,8	28,0	.277, p < 0,01
Självmordsmetod	79,3	60,0	23,4	28,0	.490, p < 0,001
Självmordsmetod i rubrik	20,7	0,0	1,6	4,0	.338, p < 0,001
Specifik självmordsplats	24,1	7,9	10,9	16,0	.182, p=ns
Fakta om självmord	0,0	0,0	45,3	0,0	.593, p < 0,001
Kontaktuppgifter	0,0	0,0	57,8	16,0	.637, p < 0,001

V = sambandsmättet Cramér's V, ns = p > 0,05, ej signifikant

I en avslutande analys undersöktes fördelningen av artiklar om svenska personer som dött i självmord och artiklar om utländska personer som tagit sina liv. Figur 9 visar att rapporteringen främst bestod av artiklar om svenska personer som tagit sina liv, men att en stor andel av artiklarna även handlade om utländska personer som dött i självmord (43,3 procent).

Vad gäller skillnader mellan åren 2000 och 2020 för samtliga artiklar om död i självmord finns ingen signifikant förändring av proportionerna mellan svenska eller utländska personer som dött i självmord (tabell 25, bilaga 1).

Figur 9. Andel (procent) artiklar om självmord som handlar om svensk eller utländsk person som dött i självmord, avser samtliga 10 tidningar åren 2000 och 2020 (N = 293).

Reportagen i rikstidningarna ökade något om utländska personer som tagit sina liv mellan åren 2000 och 2020, och år 2020 utgjorde dessa mer än hälften av artiklarna om personer som dött i självmord (52,8 procent) (tabell 26). I regiontidningarna gick utvecklingen åt motsatt håll och antalet rapporterade självmord som utförts av utländska personer minskade från 41,5 procent år 2000 till 25,7 procent år 2020.

Tabell 26. Andel (procent) artiklar om självmord som handlar om svensk eller utländsk person som dött i självmord fördelat på riks- och regiontidningar och åren 2000 och 2020, avser 7 tidningar (N = 273). $V = .168$, $p < 0,05$.

Svensk eller utländsk person	Rikstidning 2000 (N = 96) Andel	Regiontidning 2000 (N = 53) Andel	Rikstidning 2020 (N = 89) Andel	Regiontidning 2020 (N = 35) Andel
Svensk person	52,1	58,5	46,1	68,6
Utländsk person	47,9	41,5	52,8	25,7
Går ej att avgöra	0	0	1,1	5,7

V = sambandsmättet Cramérs V

Vad gäller indelningen i kvälls- och morgontidningar finns inga signifikanta skillnader mellan svenska och utländska personer som dött i självmord över tid (tabell 27, bilaga 1).

Ett ytterligare resultat att notera är att en majoritet av de celebritetssjälvmord som det rapporterades om i svenska dagstidningar åren 2000 och 2020 hade utförts av

utländska personer (69,1 procent) (tabell 28). Ofta var dessa självmord återrapporterade från utländska tidningar och nyhetsbyråer.

Tabell 28. Andel (procent) svensk eller utländsk celebritet/ej celebritet som dött i självmord, avser samtliga 10 tidningar åren 2000 och 2020 (N = 293). $V = .367$, $p < 0,001$.

Svensk eller utländsk person	Celebritet (N = 97) Andel	Ej celebritet (N = 196) Andel
Svensk person	30,9	67,9
Utländsk person	69,1	30,6
Går ej att avgöra	0	1,5

V = sambandsmättet Cramér's V

Diskussion

Denna studie har syftat till att kartlägga omfattning och typ av rapportering om självmord i tio svenska dagstidningar för åren 2000 och 2020, belysa de mest framträdande kategorierna i tidningarnas framställningar och undersöka i vilken utsträckning artiklarna är i linje med WHO:s rekommendationer (44) om en balanserad och ansvarsfull rapportering om självmord.

Flest artiklar om självmord publiceras i kvällstidningar

Studien visar att det publiceras något färre artiklar om självmord år 2020 än år 2000, och att det är de två riks- och kvällstidningarna Aftonbladet och Expressen som publicerar flest artiklar om ämnet dessa år. Det är svårt att direkt jämföra med andra undersökningars resultat, eftersom metoderna för att beräkna omfattningen av självmordsrapportering skiljer sig åt mellan studier från olika länder och regioner. Men utifrån denna studies resultat kan man anta att svenska dagstidningar inte publicerar artiklar om självmord oftare än andra länders och regioners dagstidningar (4, 40, 45, 48, 49).

I WHO:s rekommendationer står att artiklar om självmord bör undvikas på tidningars förstasida eller på en framträdande plats (44). För år 2000 saknas information om artiklarnas publiceringssida, men för år 2020 är sidan 17 medelvärde för artiklarnas placering och endast två artiklar om självmord publiceras på förstasidan, och ytterligare 28 artiklar påannonseras på förstasidan. Självmordsämnet exponeras alltså inte särskilt ofta på en framträdande plats i tidningarna år 2020.

Självmord förekommer oftast i nyhetsartiklar

Kortare artiklar och notiser står för de flesta artiklarna om självmord, men dessa minskar mellan åren medan de längre artiklarna ökar. Vad gäller artikeltyp är nyhetsartiklar de vanligaste både år 2000 och 2020. Dock minskar dessa medan alla andra artikeltyper ökar. Förändringen innebär att tidningarna år 2020 oftare tar upp självmordsämnet i ledare, krönikor, debattartiklar, kulturartiklar, sportartiklar och övrigt-/featureartiklar än år 2000. Det finns också ett samband mellan artikeltyp och storlek, där nyheter om självmord oftare förekommer i form av notiser och kortare artiklar, medan kultur- och nöjesartiklar samt övrigt/feature tenderar att publiceras som längre artiklar och helsidor.

Preventiva perspektiv har fått större fokus

Det absolut vanligaste innehållet i tidningarnas artiklar är död i självmord, följt av självmordsprevention. Det förändras inte mellan åren utan död i självmord är år 2020 fortfarande det vanligaste innehållet. Även antalet artiklar om assisterat självmord/eutanasi ökar mellan åren, troligen eftersom detta ämne uppmärksammades i medier och samhällsdebatten alltmer under studieperioden. De flesta andra innehållskategorierna är förhållandevis oförändrade mellan åren,

däremot ökar självmordsprevention till det dubbla och år 2020 har närmare 30 procent av artiklarna någon form av preventivt innehåll. Detta betyder alltså att preventiva perspektiv belyses mer för läsarna år 2020 än år 2000, vilket är en viktig utveckling i tidningarnas rapportering om självmord och kan enligt tidigare forskning bidra till att uppmärksamma och motverka självmordsbeteende i befolkningen (1, 21, 30, 31, 69). Rapporteringen om självmordsprevention ökar främst i artikeltyperna övrigt/feature och opinion. Artikeltypen övrigt/feature utgörs till största delen av längre reportage och intervjuer, ofta med människor som är anhöriga till personer som tagit sina liv eller människor som själva genomgått suicidala kriser.

Studien visar också att död i självmord är vanligast i artikeltyperna kultur/nöje och sport, och att innehåll om självmordsplaner/-tankar och självmordsförsök är vanligast i sportartiklar. Dessa artiklar är ofta reportage om kända personer i idrottsvärlden som berättar om personliga kriser och suicidalitet. Detta kan kopplas till tidigare forskning och WHO:s rekommendation (44) om att vara försiktig vid rapportering om kända personers självmordshandlingar, men också till rekommendationen om vikten av att förmedla konstruktiva berättelser om hur människor kan ta sig ur destruktiva mönster och suicidala kriser (16, 17, 18).

Artiklar om självmordsprevention ökar betydligt mer i regiontidningarna än i rikstidningarna, och år 2020 är detta den vanligaste innehållskategorin med nästan 40 procent. Detta beror antagligen på att regionala och lokala självmordspreventiva projekt har blivit fler och oftare rapporteras om i medierna. Det gäller också berättelser från människor i lokalsamhället som förlorat en nära i självmord eller själva tagit sig ur en svår livssituation. Att denna typ av rapportering har ökat kan vara ett tecken på ett minskat stigma och tabu kring självmordsämnet.

Självmordsprevention är också betydligt vanligare i morgontidningarna än i kvällstidningarna. Det finns också betydande skillnader mellan tidningstyperna i att publicera artiklar med sociala, kulturella och filosofiska perspektiv på självmord. I morgontidningarna har omkring en tredjedel av artiklarna dessa perspektiv både år 2000 och 2020, medan kvällstidningarna publicerar betydligt färre artiklar om detta, och antalet artiklar minskar dessutom mellan åren. Samma tendens gäller även för forskning/vetenskap. I ett suicidpreventivt perspektiv kan dessa typer av innehåll vara viktiga eftersom de sannolikt förmedlar mer fördjupande, kunskapsbaserade och konstruktiva perspektiv på självmordsproblematiken till läsarna (21, 30, 69).

Foton visar oftast personer som dött i suicid och anhöriga

Analyserna av fotografier i artiklar om självmord gäller enbart för år 2020. Foton finns med i nästan tre fjärdedelar av artiklarna, och de två vanligaste typerna av foton var på anhöriga till personer som utfört självmordshandlingar och personer som tagit sina liv. Foton på personer som dött i självmord publiceras mer än dubbelt så ofta i rikstidningarna som i regiontidningarna, och detsamma gäller foton på anhöriga. Den tredje vanligaste kategorin är bilder på professionella

aktörer, i båda tidningstyperna. Bilder på självmordsplatsen är ovanliga i både riks- och regiontidningar, men förekommer ändå i ett antal artiklar under år 2020. I tidigare forskning och WHO:s stödmaterial (44) framhålls att imitationsbeteenden riskerar att öka när medier publicerar den specifika platsen för en självmordshandling.

Kvällstidningarna publicerar foton i nästan alla artiklar om självmord år 2020, medan morgontidningarna publicerar foton i två tredjedelar av artiklarna. Kvällstidningarna publicerar även fler foton på personer som dött i självmord och anhöriga än vad morgontidningarna gör, medan professionella aktörer förekommer ungefär lika ofta i de båda tidningstyperna.

Personer med självmordsbeteende kommer oftare till tals

De personer som har eller har haft självmordsbeteende får oftast en mer passiv roll i artiklarna, medan det främst är de professionella aktörerna som får en mer aktiv roll och kommer till tals. Dock minskar de professionellas närvaro i artiklarna mellan åren 2000 och 2020, vad gäller både den aktiva och passiva rollen, samtidigt som anhöriga och vänner ökar i ungefär samma grad. Även personer som själva har eller har haft självmordsbeteende kommer något oftare till tals i artiklarna år 2020 än år 2000. Det är särskilt i kvällstidningarna som anhöriga, vänner och personer med självmordsbeteende ökar både sin aktiva och passiva roll mellan åren.

Den övergripande trenden verkar alltså vara att anhöriga, vänner och de som själva har eller har haft självmordsbeteende får en allt större plats i rapporteringen om självmord. Denna förändring kan tolkas som positiv i bemärkelsen att fler ”vanliga” människor får komma till tals och berätta om hur det är att leva med suicidalitet och hur man kan komma vidare i sådana kriser. Detta kan sannolikt bidra till att motverka det stigma som finns kring självmord och suicidala personer. Samtidigt minskar de professionella aktörernas närvaro i rapporteringen om självmord, vilket kan medföra att deras kunskaper om suicidalitet och suicidprevention kommer tidningsläsarna till dels i mindre omfattning.

Sensationsartat och stigmatiserade innehåll samt fakta och kontaktaktinformation

I tidigare forskning och i WHO:s stödmaterial (44) betonas att sensationsartade/alarmistiska och stigmatiserande beskrivningar om självmord bör undvikas, medan fakta och kontaktinformation om var det finns hjälp att söka bör inkluderas i rapporteringen (45, 46, 47, 48, 52, 53). Resultaten för samtliga tidningar visar att sensationsartade/alarmistiska och stigmatiserande beskrivningar sällan finns med i rubrikerna men förekommer oftare i brödtexten. Mellan åren 2000 och 2020 har sensationsartat/alarmistiskt språk minskat i både rubriker och brödtexter, men det förekommer fortfarande i en fjärdedel av artiklarnas brödtexter år 2020. Stigmatiserande språk har inte minskat lika påtagligt mellan åren, och även detta förekommer i omkring en fjärdedel av artiklarna år 2020. Däremot ökar

fakta om självmord och kontaktuppgifter om hjälp väsentligt mellan åren, för kontaktuppgifter från under en procent till nästan 30 procent av artiklarna.

Det sensationsartade/alarmistiska språket i rubriker och brödtexter är vanligast i rikstidningar och kvällstidningar år 2000. Detta språkbruk har emellertid minskat mellan åren i båda tidningstyperna, och närmat sig region- och morgontidningarnas nivå. Uttryck för stigma förekommer förhållandevis stadigt över tid i alla tidningstyperna, och år 2020 finns stigmatiserande beskrivningar med i artiklarnas brödtexter i omkring en tredjedel av morgontidningarna, en fjärdedel av kvällstidningarna och rikstidningarna, samt i en femtedel av regiontidningarna.

Ökningen av artiklar som innehåller kontaktuppgifter om hjälp syns tydligast i kvällstidningar, där detta finns med i nästan hälften av artiklarna år 2020. Även att publicera fakta om självmord har ökat markant i kvällstidningarna. Denna förändring ses inte i morgontidningarna där det snarare har minskat från en redan låg nivå. Den tydliga ökningen i kvällstidningarna kan tolkas som ett positivt tecken på en ökad kunskap på redaktionerna om rekommendationerna att informera läsarna om fakta om självmord och var det finns hjälp att söka. I kvällstidningarna finns dock exempel på att kontaktuppgifter om suicidrelaterad hjälp även publiceras i artiklar som inte tar upp självmord, utan exempelvis handlar om ohälsa i allmänhet (i dessa artiklar förekommer alltså självmordsord enbart i de kontaktuppgifter om hjälp som är bifogade artikeln). Att publicera kontaktuppgifter om vart man kan vända sig för att få hjälp vid självmordsrisk i artiklar som inte handlar om självmord kan skicka felaktiga och vilseledande signaler till läsarna om vad som är reella risker och krissituationer.

Rapporteringen i förhållande till WHO:s rekommendationer

Av materialets 720 artiklar handlar cirka 40 procent om död i självmord. Dessa har analyserats utifrån i vilken mån de är i linje med WHO:s rekommendationer om en balanserad och ansvarsfull rapportering om självmord (44). Analyserna visar att identifierande information om den som tagit sitt liv är vanligt, exempelvis anges namn och ålder i mer än hälften av artiklarna, och kön i de allra flesta. Självmordsmetod publiceras i närmare hälften av artiklarna och självmordplats anges i drygt 17 procent. Rapporteringen om kända personers självmord utgör en tredjedel av artiklarna om död i självmord i dagstidningarna, och av dessa handlar de flesta om utländska personer.

Det har också skett centrala förändringar mellan åren 2000 och 2020 i rapporteringen om död i självmord. Att publicera namn på de personer som dött i självmord ökar betydligt i alla tidningstyper, och särskilt mycket i kvällstidningar där namn anges i över 90 procent av artiklarna år 2020. Rapporteringen om kända personers självmord ökade också mellan åren, och även detta syns tydligast i kvällstidningarna där de utgör närmare 60 procent av artiklarna om död i självmord år 2020. Denna typ av rapportering är alltså mycket vanlig i svenska dagstidningar, och tidigare forskning har tydligt pekat på att just publiceringar om kända personers självmordshandlingar kan vara problematiskt utifrån risken att sårbara

individer identifierar sig med den kända personen, vilket i förlängningen kan leda till imitationssjälv mord (8, 10, 11, 13, 18, 19, 20). Att namn publiceras oftare kan sannolikt också kopplas till den ökade rapporteringen om kända personers själv mord, eftersom namn anges i nästan alla artiklar om denna typ av själv mord. Å andra sidan nämns själv mordsmetoden alltmer sällan i samtliga tidningstyper. Även beskrivningar av specifik själv mordsplats minskar mellan åren i alla tidningstyper utom i morgontidningarna.

Publiceringar av kontaktuppgifter om hjälp ökar mellan åren 2000 och 2020 i alla tidningstyperna, och mest i kvällstidningarna där detta förekommer i mer än hälften av artiklarna år 2020. Men med tanke på att detta gäller artiklar som specifikt tar upp och beskriver händelser där människor tagit sina liv, ofta kända personer, kan det ändå noteras att sådan information faktiskt saknas i mer än hälften av artiklarna i de flesta tidningar år 2020.

Sammantaget indikerar ovan beskrivna resultat att dagstidningarnas rapportering om faktiska själv mord inte är helt i linje med WHO:s rekommendationer. Detta kan kopplas till flera tidigare studier som har pekat på att efterlevnaden av dessa rekommendationer internationellt sett är låg (40, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53).

Metoddiskussion

En kvantitativ innehållsanalys tillämpades för att undersöka artiklarna från de tio dagstidningarna på ett systematiskt och objektivt sätt (61, 62). Därför formulerades forskningsfrågorna och konstruerades variablerna främst för att undersöka det konkreta och kvantitativa innehållet i det relativt omfattande materialet.

Interkodarreliabilitetstestet (Cohens kappa) visade att metoden lämpade sig väl för att analysera studiens variabler, eftersom testet visade en god samstämmighet mellan de två oberoende kodarna. Variablerna sensationsartade/alarmistiska och stigmatiserande beskrivningar krävde i något högre grad att innehållet tolkades av kodarna, men genom tydliga kriterier för hur detta skulle koda blev samstämmigheten god även för dessa.

För att ytterligare fördjupa analysen och undersöka mer underliggande innebörder och teman om själv mord hade mer kvalitativa, tolkande analysverktyg behövt användas, men detta låg utanför studiens ramar och fokus.

Slutsats

Sammanfattningsvis har det skett förhållandevis stora förändringar mellan åren 2000 och 2020 i dagstidningarnas rapportering om själv mord. En tydlig förändring är att det publiceras betydligt mer om suicidprevention år 2020 än 2000, och att detta ökat särskilt mycket i de regionala tidningarna. Tidigare forskning har tydligt visat att sådana framställningar kan motverka psykosociala krissituationer och suicidalitet (21, 30, 31, 32, 69). Vidare nämns själv mordsmetoder och specifik själv mordsplats alltmer sällan mellan åren, och kontaktinformation om hjälp samt fakta om själv mord har ökat. Dessa förändringar har sannolikt sin grund i att tabu

och stigmatisering kring psykisk ohälsa och suicidalitet har minskat i kulturen och samhället, men även den ökade spridningen av preventiva stödmaterial och rekommendationer om hur medier bör rapportera om självmord på ett ansvarsfullt sätt kan ha påverkat detta.

Samtidigt saknas det år 2020 ofta information i artiklarna om var man kan söka hjälp, samt fakta om självmord. Även beskrivningar av självmordsmetoder och ett sensationsartat/alarmistiskt och stigmatiserande språk återfinns i relativt många artiklar år 2020. Att rapportera om kända personers självmord är också mycket vanligt i dagstidningarna, och detta har ökat mellan åren.

Sannolikt finns en ambivalens och oro bland många redaktörer och journalister kring om och hur att rapportera om självmord, där medvetenheten om det viktiga med ett socialt ansvarstagande ibland krockar med andra journalistiska principer om att öppet förmedla information om alla händelser och ämnen, inklusive självmord (54). Att balansera detta kan möjligen leda till beslut om att publicera information och formuleringar som riskerar att få negativa konsekvenser för sårbara personer i allmänheten.

Avslutningsvis pekar alltså resultaten på att tidningsmediernas rapportering om självmord på vissa sätt har förändrats över tid till att vara mer i linje med WHO:s rekommendationer om en balanserad och ansvarsfull rapportering, men att detta skulle kunna utvecklas ytterligare för att undvika triggande beskrivningar, mytbildning och risk för imitationsbeteende, men även för att öka de konstruktiva beskrivningarna om hur man kan hantera suicidalitet, sårbarhet och negativa omständigheter.

Referenser

1. Westerlund M, Niederkrotenthaler T. The role of mass media in suicide prevention. I: Wasserman D, red. Oxford Textbook of Suicidology and Suicide Prevention. A Global Perspective. Second edition. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press; 2021. s. 671-81.
2. Phillips DP. The influence of suggestion on suicide: Substantive and theoretical implications of the Werther effect. *American Sociological Review*. 1974;39:340-54.
3. Westerlund M. Själv mord och Internet: kommunikation om ett livsfarligt ämne. Stockholm: Stockholms universitet; 2010.
4. Schmidtke A, Schaller S. The role of mass media in suicide prevention. I: Hawton K & van Heeringen K, red. The International Handbook of Suicide and Attempted Suicide. Chichester: John Wiley & Sons; 2000. s. 675-97.
5. Gould MS. Suicide and the media. *Annals of the New York Academy of Sciences*. 2001;932:200-24.
6. Pirkis J, Blood RW. Suicide and the Media. A Critical Review. Canberra: Commonwealth Department of Health and Aged Care; 2001.
7. Stack S. Suicide in the media: a quantitative review of studies based on nonfictional stories. *Suicide and Life-Threatening Behaviour*. 2005;35:121-33.
8. Wasserman I. Imitation and suicide: a re-examination of the Werther effect. *American Sociological Review*. 1984;49:427-36.
9. Littmann SK. Suicide epidemics and newspaper reporting. *Suicide and Life-Threatening Behaviour*, 1985;15:43-50.
10. Stack S. Celebrities and suicide: a taxonomy and analysis, 1948-1983. *American Sociological Review*. 1987;52:401-12.
11. Niederkrotenthaler T, Till B, Voracek M, Dervic K, Kapusta ND, Sonneck G. Copycat effects after media reports on suicide: A population-based ecologic study. *Social Science & Medicine*. 2009;69:1085-90.
12. Pirkis JE, Burgess PM, Francis C, Blood RW, Jolley DJ. The relationship between media reporting of suicide and actual suicide in Australia. *Social Science & Medicine*. 2006;62:2874-86.
13. Niederkrotenthaler T, Fu KW, Yip P, Fong DYT, Stack S, Cheng Q, et al. Changes in suicide rates following media reports on celebrity suicides: a meta-analysis. *Journal of Epidemiology and Community Health*. 2012;66:1037-42.
14. Till B, Strauss M, Sonneck G, Niederkrotenthaler T. Determining the effects of films with suicidal content: a laboratory experiment. *British Journal of Psychiatry*. 2015;207(1):72-8.
15. Sinyor M, Schaffer A, Nishikawa Y, Redelmeier DA, Niederkrotenthaler T, Sareen J, et al. The association between suicide deaths and putatively harmful and protective factors in media reports. *CMAJ*. 2018;190(30):E900-7.
16. Niederkrotenthaler T, Braun M, Pirkis J, Till B, Stack S, Sinyor M, et al. Association between suicide reporting in the media and suicide: systematic review and meta-analysis. *Bmj*. 2020;368.
17. Domaradzki J. The Werther Effect, the Papageno Effect or No Effect? A Literature Review. *Int J Environ Res Public Health*. 2021;18:2396. <https://doi.org/10.3390/ijerph18052396>
18. Fink DS, Santaella-Tenorio J, Keyes KM. Increase in suicides the months after the death of Robin Williams in the US. *PLoS One*. 2018;13(2):e0191405.
19. Whitley R, Fink DS, Santaella-Tenorio J, Keyes KM. Suicide mortality in Canada after the death of Robin Williams, in the context of high-fidelity to suicide reporting guidelines in the Canadian media. *The Canadian Journal of Psychiatry*. 2019;64(11):805-12.

20. Pirkis J, Currier D, Too LS, Bryant M, Bartlett S, Sinyor M, et al. Suicides in Australia following media reports of the death of Robin Williams. *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*. 2020;54(1):99-104.
21. Niederkrotenthaler T, Voracek M, Herberth A, Till B, Strauss M, Etzersdorfer E, et al. Role of media reports in completed and prevented suicide: Werther v. Papageno effects. *British Journal of Psychiatry*. 2010;197(3):234-43.
22. Till B, Tran US, Voracek M, Niederkrotenthaler T. Papageno vs. Werther effect online: Randomized controlled trial of beneficial and harmful impacts of educative suicide prevention websites. *British Journal of Psychiatry*. 2017;211(2):109-15.
23. Etzersdorfer E, Sonneck G, Nagel Kuess S. Newspaper reports and suicide. *NEJM*. 1992;327:502-3.
24. Sonneck G, Etzersdorfer E, Nagel Kuess S. Imitative suicide on the Viennese subway. *Soc Sci Med*. 1994;38:453-7.
25. Michel K, Frey C, Schlaepfer TE, Valach L. Suicide reporting in Swiss print media: frequency, form and content of articles. *European Journal of Public Health*. 1995;5:199-203.
26. Frey C, Michel K, Valach L. Suicide reporting in the Swiss print media: responsible or irresponsible? *Eur. J. Public Health*. 1997;7:15-19.
27. Etzersdorfer E, Sonneck G. Preventing suicide by influencing mass-mediareporting: the Viennese experience 1980–1996. *Archives of Suicide Research*. 1998;4:67-74.
28. Michel K, Frey C, Wyss K, Valach L. An exercise in improving suicide reporting in print media. *Crisis*. 2000;21:71-9.
29. Niederkrotenthaler T, Sonneck G. Assessing the impact of media guidelines for reporting on suicides in Austria: interrupted time series analysis. *Austral NZ J Psychiatry*. 2007;41(5):419-28.
30. Arendt F, Till B, Niederkrotenthaler T. Effects of suicide awareness material on implicit suicide cognition: A laboratory experiment. *Health Communication*. 2016;31:718-26.
31. Niederkrotenthaler T, Till B, Kirchner S, Sinyor M, Braun M, Pirkis J, et al. Effects of media stories of hope and recovery on suicidal ideation and help-seeking attitudes and intentions: systematic review and meta-analysis. *The Lancet Public Health*. 2022;7(2):e156-68.
32. Till B, Arendt F, Rothauer P, Niederkrotenthaler T. The role of the narrative in educative suicide awareness materials: A randomized controlled trial. *Health communication*. 2024;39(2):403-16. DOI: 10.1080/10410236.2023.2167580
33. Hawley LL, Niederkrotenthaler T, Zaheer R, Schaffer A, Redelmeier DA, Levitt AJ, et al. Is the narrative the message? The relationship between suicide-related narratives in media reports and subsequent suicides. *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*. 2023;57(5):758-66.
34. Niederkrotenthaler T, Stack S, red. *Media and Suicide: International Perspectives on Research, Theory, and Policy*. New York: Taylor & Francis; 2017.
35. Shepard D, Barraclough BM. Suicide reporting: information or entertainment? *British Journal of Psychiatry*. 1978;132:283-7.
36. Tantalo M, Marchiori C. La rappresentazione de suicido della stamp quotidiana (The representation of suicide in the daily press). *Rivista Italiana di Medicina Legale*. 1981;3:405-49.
37. Kuess S, Hatzinger R. Attitudes toward suicide in the print media. *Crisis*. 1986;7:118-25.
38. Fekete S, Schmidtke A. Attitudes toward suicide in the mass media. Paper presented at the American Association of Suicidology 29th Annual Conference: Suicide—Individual, Cultural, International Perspectives, Missouri. 1996.
39. Fishman G, Weiman G. Motives to commit suicide: statistical versus mass mediated reality. *Archives of Suicide Research*. 1997;2:199-212.
40. Au JSK, Yip PSF, Chan CLW et al. Newspaper reporting of suicide cases in Hong Kong. *Crisis*. 2004;25:161-8.

41. Niederkrotenthaler T, Till B, Herberth A, Voracek M, Kapusta ND, Etzersdorfer E, et al. The gap between suicide characteristics in the print media and in the population. *European Journal of Public Health*. 2009;1:361-4.
42. Niederkrotenthaler T, Till B, Herberth A, Kapusta ND, Voracek M, Dervic K, et al. Can media effects counteract legislation reforms? The case of adolescent firearm suicides in the wake of the Austrian firearm legislation. *Journal of Adolescent Health*. 2009;44:90-3.
43. WHO (World Health Organization). Preventing suicide: a resource for media professionals [Internet]. Geneva: WHO; 2024. Hämtad från: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240076846>
44. NASP/KI. Att förebygga självmord: Ett stödmaterial för yrkesverksamma inom media [Internet]. 2024. Hämtad från: <https://ki.se/media/261085/download>
45. Armstrong G, Vijayakumar L, Niederkrotenthaler T, Jayaseelan M, Kannan R, Pirkis J, et al. Assessing the quality of media reporting of suicide news in India against World Health Organization guidelines: A content analysis study of nine major newspapers in Tamil Nadu. *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*. 2018;52(9):856-63.
46. McTernan N, Spillane A, Cully G, Cusack E, O'Reilly T, Arensman E. Media reporting of suicide and adherence to media guidelines. *International Journal of social psychiatry*. 2018;64(6):536-44.
47. Acosta FJ, Rodríguez CJ, Cejas MR, Ramallo-Fariña Y, Fernandez-Garcimartin H. Suicide coverage in the digital press media: adherence to World Health Organization guidelines and effectiveness of different interventions aimed at media professionals. *Health Communication*. 2020;35(13):1623-32.
48. Antebi L, Carmichael V, Whitley R. Assessing adherence to responsible reporting of suicide guidelines in the Canadian news media: a 1-year examination of day-to-day suicide coverage. *Canadian journal of psychiatry. Revue Canadienne de Psychiatrie*. 2020;65(9):621.
49. Arafat SY, Khan MM, Niederkrotenthaler T, Ueda M, Armstrong G. Assessing the Quality of Media Reporting of Suicide Deaths in Bangladesh Against World Health Organization Guidelines. *Crisis*. 2020;41(1):47-53. <https://doi.org/10.1027/0227-5910/a000603>
50. Menon V, Kaliamoorthy C, Sridhar VK, Varadharajan N, Joseph R, Kattimani S, et al. Do Tamil newspapers educate the public about suicide? Content analysis from a high suicide Union Territory in India. *International journal of social psychiatry*. 2020;66(8):785-91.
51. Quarshie ENB, Andoh-Arthur J, Asante KO, Asare-Doku W. Online media reporting of suicidal behaviour in Ghana: Analysis of adherence to the WHO guidelines. *International journal of social psychiatry*. 2021;67(3):251-9.
52. Duncan S, Luce A. Using the Responsible Suicide Reporting Model to increase adherence to global media reporting guidelines. *Journalism*. 2022;23(5):1132-48.
53. Ayub M, Rafiq B, Tahir SM, Imran N, Naveed S, Haider II. Assessing the quality of media reporting of suicide deaths in Pakistan against international guidelines. *International journal of social psychiatry*. 2023;69(2):406-11.
54. Yaqub MM, Beam RA, John SL. 'We report the world as it is, not as we want it to be': Journalists' negotiation of professional practices and responsibilities when reporting on suicide. *Journalism*. 2020;21(9):1283-99.
55. Börjesson B. Pressens självsanering: ett regelsystems framväxt. Göteborg: Göteborgs universitet, Avd. för masskommunikation; 1989.
56. MO, Medieombudsmannen. Publicitetsreglerna – grunden i det medieetiska systemet [Internet]. 2024. Hämtad från: <https://medieombudsmannen.se/det-har-ar-medieombudsmannen/publicitetsreglerna-grunden-i-det-medieetiska-systemet/>
57. Kalla fakta [TV-program]. Sverige: TV4; 20 september 2004.

58. Schori M, Boman H. "Bra att självmord blir mindre tabubelagt". Dagens Media [Internet]. 4 mars 2010. Hämtad från: <https://www.dagensmedia.se/tidningar-och-tidskrifter/dagspress/bra-att-sjalvmord-blir-mindre-tabubelagt/>
59. Berelson B. Content analysis in communication research. New York: Glencoe; 1952/1971.
60. Neuendorf KA. The content analysis guidebook. 2 uppl. Los Angeles: SAGE; 2017.
61. Krippendorff K. Content analysis: an introduction to its methodology. 4 uppl. Thousand Oaks, California: SAGE; 2019.
62. Bryman A. Social research methods. 5 uppl. Oxford: Oxford University Press; 2016.
63. Mediearkivet Retriever. 2024. www.retriever.se
64. Pollack E. Brottslighet och namnpublicering. I: Börjesson B m.fl., red. Uthängd – inte bara #metoo. Stockholm: Institutet för mediestudier; 2020. s. 114–143
65. Landis JR, Koch GG. The measurement of observer agreement for categorical data. Biometrics. 1977;33:159-74.
66. Fleiss JL. Statistical methods for rates and proportions. 2 uppl. New York: Wiley; 1981.
67. Djurfeldt G, Larsson R, Stjärnhagen O. Statistisk verktygslåda 1: samhällsvetenskaplig orsaksanalys med kvantitativa metoder. Lund: Studentlitteratur; 2018.
68. Cohen J. Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences. 2 uppl. Hillsdale: L. Erlbaum Associates; 1988.
69. Till B, Arendt F, Scherr S, Niederkrotenthaler T. Effect of Educative Suicide Prevention News Articles Featuring Experts With vs Without Personal Experience of Suicidal Ideation: A Randomized Controlled Trial of the Papageno Effect. The Journal of Clinical Psychiatry. 2018;80. 10.4088/JCP.17m11975.

Bilaga 1

Tabeller

Tabell 3. Andel (procent) och antal artiklar som påannonserades på förstasidan, avser samtliga 10 tidningar år 2020 (N = 362).

Plats för påannonsering	Ja Andel (antal)	Nej Andel (antal)	Totalt Andel (antal)
Artikel "påas" på förstasidan	7,7 (28)	92,3 (334)	100 (362)

Tabell 10. Andel (procent) och antal artiklar om självmord som innehåller fotografier, avser samtliga 10 tidningar år 2020 (N = 362).

Innehåll	Ja Andel (antal)	Nej Andel (antal)	Totalt Andel (antal)
Fotografi	74,9 (271)	25,1 (91)	100 (362)

Tabell 12. Andel (procent) och antal artiklar om självmord som innehåller fotografier i kvälls- och morgontidningar, avser 4 tidningar år 2020 (N = 199).

Innehåller fotografi	Ja Andel (antal)	Nej Andel (antal)	Totalt Andel (antal)
Kvällstidning	99,2 (118)	0,8 (1)	100 (119)
Morgontidning	65,0 (52)	35,0 (28)	100 (80)
Totalt	85,4 (170)	14,6 (29)	100 (199)

Tabell 21. Andel (procent) artiklar med namnpublicering vid död i självmord och celebritet/ej celebritet, avser samtliga 10 tidningar åren 2000 och 2020 (N = 293).

Namnpublicering	Celebritet (N = 97) Andel	Ej celebritet (N = 196) Andel	V och p
Namn	97,9	46,4	.503, p < 0,001
Ej namn	2,1	53,6	-

Tabell 25. Andel (procent) artiklar om svensk eller utländsk person som dött i självmord, avser 7 tidningar åren 2000 och 2020 (N = 273).

Artiklar om svensk eller utländsk person	2000 (N = 149) Andel	2020 (N = 124) Andel	V och p
Självmord i Sverige/svensk	54,4	52,4	-
Självmord annat land/utländsk	45,6	45,2	.116, p=ns
Går ej att avgöra	0	2,4	-

Tabell 27. Artiklar om svensk eller utländsk person som dömt i självmord fördelat på kvälls- och morgontidningar och åren 2000 och 2020, avser 4 tidningar (N = 185).

Artiklar om svensk eller utländsk person	Kvällstidning 2000 (N = 58)	Morgontidning 2000 (N = 38)	Kvällstidning 2020 (N = 64)	Morgontidning 2020 (N = 25)	V och p
Svensk person	53,4 %	50,0 %	48,4 %	40,0 %	
Utländsk person	46,6 %	50,0 %	51,6 %	56,0 %	.141 ns
Går ej att avgöra	0 %	0 %	0 %	4,0 %	

Bilaga 2

Beskrivning av variabler och kodningsförfarande

Kodningen genomfördes initialt i Microsoft Excel och överfördes därefter till SPSS 29.0.0.0 för analys.

Identifierande variabler

- A Id.nr
- B Tidning
- C År-månad-dag
- D Rubrik (kopierades in)

Relevans

- E Relevans

Bestämdes och kodades initialt för de artiklar som genererats av söksträngen. Graden av relevans bestämde alltså om en artikel skulle kodas vidare i detalj eller ej. De artiklar som kodades som ej relevanta för studien var de som innehöll följande:

(1) Skrivningar om ”självordsbombare/självordsattack” (merparten av dessa var redan bortsorterade genom söksträngens utformning).

(2) Artiklar där självmord användes i metaforisk betydelse (till exempel ”politiskt självmord”).

(3) Artiklar där självmord förekom så marginellt att det var helt obefogat att koda artikeln vidare i detalj (till exempel litteraturhistoriska artiklar om författarskap där det enbart nämns i en mening att en person utförde en självmordshandling.

(7) Formuleringar som de facto inte handlade om självmord (till exempel ”datorn hängde sig”).

(8) Ej redaktionellt material (främst insändare).

(9) Artiklar som inte handlar om självmord per se men ändå har med information om var man kan söka hjälp om självmordsrisk föreligger. Exempel kan vara artiklar om ätstörningar eller annan typ av ohälsa där självmordsproblematik inte nämns men det ändå finns med information om vart man kan vända sig om man har självmordstankar. Kan sägas vara en undervariant av E.3.

De artiklar som bestämdes som relevanta att koda vidare i detalj var följande:

(5) Artiklar där självmordsämnet utgjorde det helt centrala ämnet, exempelvis en nyhetsartikel om att en känd person tagit sitt liv. Också relevanta för vidare kodning var de artiklar där självmord utgjorde ett framträdande tema tillsammans med ett eller flera andra teman. Detta kunde gälla artikeltexten som helhet eller att självmord var centralt i en viss del av artikeln. Exempel kan vara en artikel som övergripande handlar om olika aspekter av psykisk ohälsa, där en betydande del av artikeln tydligt tar upp självmordsproblematik. För att kodas vidare skulle alltså en artikel vara relevant, eller meningsfull, i den bemärkelsen att det artikelmaterial som kodades de facto behandlade självmordsämnet och inget annat.

Nedanstående variabler detaljkodades alltså endast för de artiklar som bedömts som E.5 i ovanstående relevanskodning (n = 720).

Typ av artikel, storlek och plats/sidnummer

- F Tidningsdel

För år 2020 kodades vilken del av tidningen artiklar om självmord var publicerade i:

(1) Nyheter

(2) Kultur/nöje

(3) Ledare/debatt (opinion)

(4) Sport

(5) Ekonomi

(6) Övrigt/feature (denna kategori innehåller till största del artiklar i form av längre reportage och reportageserier, samt intervjuer med exempelvis anhöriga till personer som tagit sina liv och personer som själva varit suicidala)

- G Typ av artikel

Vad gäller artiklar för år 2000 gjorde inte det arkiverade formatet i Mediearkivet Retriever det möjligt att avgöra vilken del av tidningen artikeln var publicerad i. I stället bedömde kodarna vilken typ av artikel det handlade om:

(1) Nyhetsartikel/nyhetsreportage/nyhetsnotis

(2) Kulturartikel/nöje/musik/litteratur

(3) Ledare/debatt/krönika (opinion)

(4) Sportartikel

(5) Ekonomiartikel

(6) Övrigt/feature (se ovan under F6 om denna)

Då artiklarna som kodats i kategorierna för Tidningsdel för år 2020 (F) bedömdes som överensstämmande med kategorierna som kodats för Artikeltyp för år 2000 (G) slogs dessa variabler ihop i analyserna.

- H Placering av artiklar om självmord

Detta redovisas enbart för år 2020 då artikelmaterialet för år 2000 inte visar vilken sida artikeln är publicerad på.

- I Artikel ”påas” på förstasidan (Ja/Nej)
- J Artikelstorlek (antalet ord)

Innehållskategorier i artiklar om självmord (ej varandra uteslutande variabler)

Dessa kategorier var inte varandra uteslutande vid kodningen, en och samma artikel kunde alltså kodas som tillhörande två eller flera kategorier. Var och en av dessa variabler besvarades med Nej eller Ja:

- K Död i självmord (faktiskt självmord)
- L Självmordsförsök
- M Mord följt av självmord (så kallat utökat självmord)
- N Självmordspakt/självmordskluster
- Assisterat självmord/eutanasi)
- P Självmordsplaner/självmordstankar
- Q Självmordsprevention (till exempel projekt för att motverka självmord, debatt/ledare som efterlyser satsningar på självmordsprevention. Detta kodades inte som ”Ja” om det enbart fanns kontaktinformation till preventiv verksamhet, utan själva artikeltexten måste handla om suicidprevention).
- R Forskning/vetenskap (till exempel rapportering om forskningsresultat, forskning om orsaker till självmord eller intervjuer med forskare. Detta kodades inte som ”Ja” om det enbart finns avskild faktaruta/-spalt, utan själva artikeltexten måste handla om forskning/vetenskap).
- S. Statistik kopplat till självmordsämnet (till exempel rapportering om antalet självmord/självmordsförsök nationellt eller regionalt)
- T Lagstiftning eller reglering som berör området självmord (till exempel ny lagstiftning om anstiftan/medhjälp till självmord)

- U Sociala, kulturella, filosofiska eller historiska perspektiv på självmord (självmord som fenomen, till exempel artiklar som handlar om hur synen på självmord förändrats i historien, skillnader mellan olika kulturer, eller hur självmord framställts i konstnärliga, litterära eller filosofiska alster)

Aktörer som förekommer i artiklar om självmord (ej varandra uteslutande)

Här kodades vilka personer/aktörer som förekom i artiklarna utifrån tillhörande tre övergripande kategorier. Var och en av dessa variabler besvarades med Nej eller Ja:

- V Person som har/haft självmordsbeteende
- W Professionella aktörer
- X Anhöriga/vänner till person som har/haft självmordsbeteende

Aktörer som får komma till tals i artiklar om självmord (ej varandra uteslutande)

Här kodades vilka personer/aktörer som kom till tals i artiklarna utifrån tillhörande tre övergripande kategorier. Var och en av dessa variabler besvarades med Nej eller Ja:

- Y Person som har/haft självmordsbeteende
- Z Professionella aktörer
- AA Anhöriga/vänner till person som har/haft självmordsbeteende

Innehåll i fotografier om självmord (ej varandra uteslutande)

Då inga fotografier fanns tillgängliga i databasen Mediearkivet Retriever för år 2000 kodades dessa enbart för år 2020. De övergripande sex bildkategorierna som kodades med Nej eller Ja var:

- AB Foto av person som tagit sitt liv (när hen levde)
- AC Foto av person som har genomfört självmordsförsök, haft/har självmordsplaner eller självmordstankar
- AD Foto av anhöriga/vänner till person som tagit sitt liv eller har/haft annan typ av självmordsbeteende
- AE Foto av professionella aktörer (vårdpersonal, socialsekreterare, poliser, räddningstjänst, forskare, politiker, jurister, tjänstemän etcetera)
- AF Foto av självmordsplatsen (eller föreställande självmordsplatsen, till exempel ett tåg eller en bro)

- AG "Stämningsbild" (till exempel ett landskap, ett brinnande ljus, ting, människor på avstånd, alltså bilder som inte direkt och tydligt är kopplade till artikeln om självmord)

Stigmatiserande och sensationsartade/alarmistiska beskrivningar i rubrik och brödtext

Variablerna Stigmatiserande beskrivningar och Sensationsartade/alarmistiska beskrivningar kodades som en del för att besvara forskningsfråga 3, om självmordsrapporteringen är i linje med WHO:s stödmaterial för en balanserad och ansvarsfull rapportering om självmord. I dessa står att sådana beskrivningar ska undvikas. Dessa två variabler kan (teoretiskt) sägas vara något mer problematiska att koda i en kvantitativ studie som syftar till att objektivt undersöka det konkreta och manifesta innehållet, då det i något högre grad krävs en subjektiv tolkning av den underliggande/latent budskapet i texten jämfört med de andra variablerna i undersökningen. Men då det löpande i kodningsdiskussioner mellan de två kodarna, och i kodningsmanualen, togs fram relativt tydliga kriterier för vad som räknades som stigmatiserande och sensationsartat/alarmistiskt i artikeltexterna bestämdes att dessa variabler skulle kodas. Interkodarreliabilitetstestet visade också att samstämmigheten mellan kodarna var god även för dessa variabler.

För att en rubrik eller brödtext skulle kodas som stigmatiserande måste det finnas tydliga skildringar eller ord som var fördomsfulla, missvisande eller negativt stereotypa om suicidala personer eller självmord i sig, exempelvis "psyksjuk", "psykfall", "självmordskandidat", "galen" eller "tokig", eller missvisande såsom "lyckades/misslyckades att ta sitt liv" eller "valde att ta sitt liv". Exempel på direkta citat från artikelmaterialen är "Självmordskandidat åtalas" (Göteborgsposten 2000-02-24) och "Psykiatrien begick självmord efter utskrivning" (Expressen 2000-08-07).

Motsvarande för om en rubrik eller brödtext skulle kodas som sensationsartad/alarmistisk var att det måste finnas tydliga skildringar eller ord som var sensationssökande, starkt dramatiserande, tydligt överdrivna eller starkt emotionellt laddade, exempelvis "självmordsvåg", "självmordssmitta" eller "självmordsepidemi". Exempel på direkta citat från artikelmaterialen är "Armlös naziterrorist hängde sig" (Aftonbladet 2000-02-27) och "Krisen utlöste självmordsvåg i Japan" (Expressen 2000-10-19).

Nedanstående fyra variabler kodades alltså med Nej eller Ja för att undersöka förekomsten av stigmatiserande och sensationsartade/alarmistiska beskrivningar i artiklarna:

- AH Stigmatiserande beskrivningar i rubrik
- AI Sensationsartade/alarmistiska beskrivningar i rubrik
- AJ Stigmatiserande beskrivningar i brödtext
- AK Sensationsartade/alarmistiska beskrivningar i brödtext

Fakta om självmord och kontaktuppgifter om hjälp

Även variablerna fakta om självmord och kontaktuppgifter om hjälp

kodades främst för att besvara forskningsfråga 3, om självmordsrapporteringen är i linje med WHO:s stödmaterial för en balanserad och ansvarsfull rapportering om självmord. I stödmaterialet pekas på vikten av att publicera fakta om självmordsproblematiken och att det alltid bör finnas kontaktinformation om var det finns hjälp att tillgå. Dessa variabler besvarades med Nej eller Ja:

- AL Fakta om självmord
- AM Kontaktuppgifter om hjälp

Variabler som enbart kodades för artiklar om död i självmord:

Ytterligare nio variabler kodades enbart för de artiklar i materialet som handlade om faktiska självmord (död i självmord). Dessa variabler var inte tydligt applicerbara på artiklar om självmordsämnet i övrigt. Också dessa variabler operationaliserades främst för att undersöka forskningsfråga 3, om självmordsrapporteringen är i linje med WHO:s stödmaterial för en balanserad och ansvarsfull rapportering om självmord.

Variablerna AN–AU om personer i artiklar som har dött i självmord besvarades med Nej eller Ja:

- AN Namn
- AO Ålder
- AP Kön
- AQ Hemort
- AR Celebritet/allmänt känd person (till exempel en känd artist, en känd politiker eller en känd idrottare. Som tas upp i bakgrund visar forskning att mediers rapportering om celebriteters självmordshandlingar ofta har en betydligt större påverkan vad gäller identifikation och imitationseffekter än rapportering om andra personers självmordshandlingar).
- AS Självmordsmetod i brödtext (denna variabel samt variabel AT kodades då forskning visat att beskrivningar av självmordsmetoder i medierapportering om självmordshandlingar riskerar att leda till att individer i allmänheten imiterar dessa metoder. I WHO:s stödmaterial tas också upp att särskilt undvika att ange självmordsmetod i rubriker eller andra framträdande platser i publikationen, till exempel på förstasidan. Angivna självmordsmetoder kan exempelvis vara: ”hängt/hänga/hängde sig”, ”skjutit/skjuta/sköt/sig”, ”hoppade”, ”skar sig”).
- AT Självmordsmetod i rubrik

- AU Specifik självmordsplats (med ”specifik självmordsplats” menas en tydligt beskriven plats, till exempel en namngiven byggnad, berg, bro, plats eller adress såsom ”Slussens tunnelbanestation”, ”Västerbron” eller ”Älvsborgsbron”. Liknande vad som nämns ovan om variabel AS riskerar specifika beskrivningar av självmordsplatser i medier att imiteras av individer i allmänheten).
- AV Om artikeln handlar om en svensk eller utländsk person som dött i självmord (kodades för att undersöka fördelningen mellan de artiklar om självmord som rapporteras ha skett i Sverige, och de som handlar om självmord som skett i andra länder, vilket ofta är återrapporteringar från utländska nyhetstidningar eller nyhetsbyråer). Variabelkategorierna för denna variabel var följande:
 1. Självmordshandling utförd i Sverige/av svensk medborgare
 2. Självmordshandling utförd i annat land än Sverige/ej av svensk medborgare
 99. Går ej att avgöra

Bilaga 3

Kodningsmanual

Följande variabler har kodats och redovisas i studien ”Svenska dagstidningars rapportering om självmord under åren 2000 och 2020. En kvantitativ innehållsstudie”.

A. Id-nr

B. Tidning

1. Aftonbladet (AB)
2. Expressen
3. Svenska Dagbladet (SvD)
4. Dagens Nyheter (DN)
5. Göteborgsposten (GP)
6. Sydsvenskan
7. Uppsala Nya Tidning (UNT)
8. Norrländska Socialdemokraten (NSD)
9. Vestmanlands Läns Tidning (VLT)
10. Arbetarbladet

C. År/månad/dag

D. Rubrik

Kopiera och klistra in rubriken.

E. Relevans

1. Artikel ej relevant för studiens definition av självmord (”självordsbombare”, ”självordsdåd”, självordsattack”) (merparten redan bortsorterade genom söksträng) (kodas ej vidare).
2. Självord används i metaforisk betydelse (till exempel ”politiskt självmord”, ”matchen var ett självordsuppdrag”) (kodas ej vidare).
3. Självordsämnet förekommer helt perifert eller marginellt i artikel. Nämnas bara en eller ett par gånger och handlar sedan om något helt annat (till exempel en recension av bok eller film där det nämns att en fiktiv person tar sitt liv, eller en kulturartikel där det kort nämns att en författare, eller närstående, tog sitt liv och sedan inte behandlas mer). Det huvudsakliga innehållet i artikeln gör det alltså inte möjligt, eller meningsfullt, att koda studiens variabler vidare (kodas ej vidare).
5. Självord utgör det helt centrala ämnet för artikeln, ELLER att självmord utgör ett framträdande tema tillsammans med ett eller flera andra teman. Detta kan gälla artikeltexten som helhet eller att självmord är centralt i en viss del av artikeln.

Exempel kan vara en artikel som övergripande handlar om olika aspekter av psykisk ohälsa, där en betydande del av artikeln tar upp självmordsproblematik. Kodningen av de följande variablerna ska alltså vara meningsfull i den betydelsen att det artikelmaterial man kodar de facto handlar om självmordsämnet (kodas vidare).

7. Artiklar som inte handlar om faktiska självmord men innehåller formuleringar/ord som genererat en sökträff (till exempel ”datorn har hängt sig”, ”sköt sig i foten”) (kodas ej vidare).

8. Ej redaktionellt producerat material (främst insändare) (kodas ej vidare).

9. Artikel som inte alls, eller mycket marginellt, handlar om självmord men ändå har med information om var man kan söka hjälp om självmordsrisk föreligger. Exempel kan vara artiklar om ätstörningar eller annan typ av ohälsa där självmordsproblematik inte nämns men det ändå finns med information om vart man kan vända sig om man har självmordstankar (kodas ej vidare).

Detaljkodning (endast de artiklar som ovan kodats som tillhörande kategori E.5)

F. Tidningsdel

I vilken tidningsdel förekommer texten? (Kodas endast för år 2020 där tidningsdel och sidnummer kan avgöras.)

- 1. Nyheter
- 2. Kultur/nöje
- 3. Ledare/debatt (opinion)
- 4. Sport
- 5. Ekonomi
- 6. Övrigt/feature
- 99. Går ej att avgöra

G. Artikeltyp

Vilken typ av artikel handlar det främst om? (Kodas endast för år 2000 där tidningsdel och sidnummer ej går att avgöra.)

- 1. Nyhetsartikel/nyhetsreportage/nyhetsnotis
- 2. Kulturartikel/nöje/musik/litteratur
- 3. Ledare/debatt/krönika (opinion)
- 4. Sportartikel
- 5. Ekonomiartikel

- 6. Övrigt/feature
- 99. Går ej att avgöra

H. Placering av artiklar om självmord

Vilket sidnummer har artikeln? (Kodas endast för år 2020 där sidnummer kan avgöras.)

Ange sidnummer (1–98). Om artikeln har flera sidor, ange den första sidans nummer.

- 99. Går ej att avgöra

I. Nämns ("påas") artikel på förstasidan?

- 1. Nej
- 2. Ja
- 99. Går ej att avgöra

J. Artikelstorlek

Beräkna antalet ord i artikeln:

- 1. Helsida eller mer (mer än 1 000 ord)
- 2. Mellanstor artikel (501–1 000) ord
- 3. Mindre artikel (131–500 ord)
- 4. Notis (upp till 130 ord)

K–U. Innehållskategorier i artiklar om självmord

Vad handlar innehållet i artikeln om vad gäller självmord? (Ej varandra uteslutande: Fler än en kategori kan kodas för samma artikel.)

Svara Nej (1) eller Ja (2) för samtliga nedannämnda kategorier som förekommer i artikeln:

- K. Död i självmord (faktiskt självmord). 1. Nej / 2. Ja
- L. Självmordsförsök. 1. Nej / 2. Ja
- M. Mord följt av självmord (så kallat utökat självmord). 1. Nej / 2. Ja
- N. Självmordspakt (självmordskluster). 1. Nej / 2. Ja
- O. Assisterat självmord (eutanasi). 1. Nej / 2. Ja
- P. Självmordsplaner/självmordstankar. 1. Nej / 2. Ja
- Q. Självmordsprevention (till exempel projekt för att motverka självmord, debatt/ledare som efterlyser satsningar på självmordsprevention) (Obs! Kodas ej med Ja om det enbart finns kontaktinformation till preventiv

verksamhet. Det måste handla om prevention i den journalistiska texten).

1. Nej / 2. Ja

- R. Forskning/vetenskap (till exempel rapportering om forskningsresultat, forskning om orsaker till självmord, intervjuer med forskare) (Obs! Kodas ej med Ja om det enbart finns avskild faktaruta/-spalt). 1. Nej / 2. Ja
- S. Statistik kopplat till självmordsämnet (till exempel rapportering om antalet självmord/självmordsförsök nationellt/regionalt). 1. Nej / 2. Ja
- T. Lagstiftning/reglering som berör området självmord (till exempel ny lagstiftning om anstiftan/medhjälp till självmord). 1. Nej / 2. Ja
- U. Sociala, kulturella, filosofiska, historiska perspektiv på självmord (självmord som fenomen). 1. Nej / 2. Ja

V–X. Aktörer som förekommer i artiklar om självmord

Vilka av dessa personer/aktörer förekommer centralt i artikeln? (Ej varandra uteslutande: Fler än en aktör kan kodas för samma artikel.)

Svara Nej (1) eller Ja (2) för samtliga nedannämnda personer/aktörer som förekommer i artikeln:

- V. Den person som har/haft självmordsbeteende (till exempel tagit sitt liv, utfört självmordsförsök, haft självmordstankar). 1. Nej / 2. Ja
- W. Professionella aktörer (vårdpersonal, socialsekreterare, poliser, räddningstjänst, forskare, politiker, jurister, tjänstemän etcetera). 1. Nej / 2. Ja
- X. Anhöriga/vänner (ej professionella). 1. Nej / 2. Ja

Y–AA. Aktörer som får komma till tals i artiklar om självmord

Vilka personer/aktörer får komma till tals i artikeln? (Ej varandra uteslutande: Fler än en aktör kan kodas för samma artikel.)

Svara Nej (1) eller Ja (2) för samtliga nedannämnda personer/aktörer som förekommer i artikeln:

- Y. Den person som har/haft självmordsbeteende (till exempel tagit sitt liv, utfört självmordsförsök, haft självmordstankar). 1. Nej / 2. Ja
- Z. Professionella aktörer (vårdpersonal, socialsekreterare, poliser, räddningstjänst, forskare, politiker, jurister, tjänstemän etcetera). 1. Nej / 2. Ja
- AA. Anhöriga/vänner (ej professionella). 1. Nej / 2. Ja

AB–AG. Innehåll i fotografier om självmord

Vad innehåller fotografier tillhörande artiklar om självmord? (Då fotografier inte är tillgängliga i Mediearkivet Retriever för år 2000 kodas enbart år 2020.) (Ej

varandra uteslutande kategorier: Fler än en bildkategori kan kodas för samma artikel.)

Svara Nej (1) eller Ja (2) för samtliga nedannämnda kategorier som förekommer i fotografier tillhörande artikel om självmord:

- AB. Person som tagit sitt liv (när hen levde). 1. Nej / 2. Ja
- AC. Person som har genomfört självmordsförsök, haft/har självmordsplaner eller självmordstankar. 1. Nej / 2. Ja
- AD. Anhöriga/vänner till person som tagit sitt liv eller har/haft annan typ av självmordsbeteende. 1. Nej / 2. Ja
- AE. Professionella aktörer (vårdpersonal, socialsekreterare, poliser, räddningstjänst, forskare, politiker, jurister, tjänstemän etcetera). 1. Nej / 2. Ja
- AF. Självmordsplatsen (eller föreställande självmordsplats, till exempel ett tåg, en bro). 1. Nej / 2. Ja
- AG. "Stämningsbild" (till exempel ett landskap, ett brinnande ljus, ting, människor på avstånd. Alltså bilder som inte tydligt har med artikeln om självmord att göra). 1. Nej / 2. Ja

AH. Stigmatiserande beskrivningar i rubrik

Förekommer det ord/skildringar i rubriken som är fördomsfulla, missvisande eller stereotypa om suicidala personer/självmord? Omtalas suicidala personer eller självmord i negativa stereotypa ordalag/kategorier (till exempel "psyksjuk", "psykfall", "självmordskandidat", "galen", "tokig")? Eller missvisande såsom "lyckades/misslyckades ta sitt liv", "valde att ta sitt liv"?

- 1. Nej
- 2. Ja
- 99. Går ej att avgöra

AI. Sensationsartade/alarmistiska beskrivningar i rubrik

Förekommer det ord/skildringar i rubriken som är tydligt alarmistiska, sensationssökande, starkt dramatiska, tydligt överdrivna, starkt emotionellt laddade eller uppmärksamhetssökande (till exempel "självmordsvåg", "självmordssmitta" eller "självmordsepidemi" i stället för ökande självmordstal)?

- 1. Nej
- 2. Ja
- 99. Går ej att avgöra

AJ. Stigmatiserande beskrivningar i brödtext

Förekommer det ord/skildringar i brödtexten som är fördomsfulla, missvisande eller stereotypa om suicidala personer/självmod? Omtalas suicidala personer eller självmod i negativa stereotypa ordalag/kategorier (till exempel "psyksjuk", "psykfall", "självmodskandidat", "galen", "tokig")? Eller missvisande såsom "lyckades/misslyckades ta sitt liv", "valde att ta sitt liv"?

- 1. Nej
- 2. Ja
- 99. Går ej att avgöra

AK. Sensationsartade/alarmistiska beskrivningar i brödtext

Förekommer det ord/skildringar i brödtexten som är tydligt alarmistiska, sensationssökande, starkt dramatiska, tydligt överdrivna, starkt emotionellt laddade, uppmärksamhetssökande (till exempel "självmodsvåg" "självmodssmitta" eller "självmodsepidemi" i stället för ökande självmodstal)?

- 1. Nej
- 2. Ja
- 99. Går ej att avgöra

AL. Fakta om självmod

Finns det särskild/avdelad fakta om självmod (faktaruta, faktaspalt etcetera) i eller i anslutning till artikeln (till exempel "Fakta. Suicid i Sverige; "Fakta om självmod")?

- 1. Nej
- 2. Ja

AM. Kontaktuppgifter om hjälp

Finns det kontaktuppgifter (telefonnummer, länkar etcetera) om vart man kan vända sig/var man kan söka hjälp om man reagerar på/påverkas av innehållet i artikeln (till exempel "Hit kan du vända dig om du mår dåligt")?

- 1. Nej
- 2. Ja

Obs! Nedanstående variabler (AN–AV) kodas endast om artikel handlar om ett faktiskt självmod (död i självmod), alltså kodats som "2. Ja" för variabel K ovan.

AN–AQ. Identifierande information

Finns det information som identifierar/beskriver detaljerat den person som tagit sitt liv i artikeltexten? (Ej varandra uteslutande: Fler än en typ av information kan kodas för samma artikel.)

Svara Nej (1) eller Ja (2) för om nedanstående information förekommer i artikeln:

- AN. Namn. 1. Nej / 2. Ja
- AO. Ålder. 1. Nej / 2. Ja
- AP. Kön. 1. Nej / 2. Ja
- AQ. Hemort. 1. Nej / 2. Ja

AR. Celebritet

Är den som tagit sitt liv en allmänt känd person/en celebritet (en känd artist, känd politiker, känd idrottare etcetera)?

- 1. Nej
- 2. Ja

AS. Angiven självmordsmetod i brödtext

Anges självmordsmetoden i artikeltexten (till exempel "hängt/hänga/hängde sig", "skjutit/skjuta/sköt sig", "hoppade", "skar sig")?

- 1. Nej
- 2. Ja

AT. Angiven självmordsmetod i rubrik

Anges självmordsmetoden specifikt i artikelns rubrik (till exempel "hängt/hänga/hängde sig", "skjutit/skjuta/sköt sig", "hoppade", "skar sig")?

- 1. Nej
- 2. Ja

AU. Specifik självmordsplats

Anges specifik plats för självmordshandlingen i texten? Alltså tydligt beskriven plats, till exempel en namngiven byggnad, berg, bro, plats, adress, i hemmet ("Slussens tunnelbanestation", "Västerbron", "Älvsborgsbron").

- 1. Nej
- 2. Ja

AV. Om artikel handlar om svensk eller utländsk person som dött i självmord

- 1. Självmordshandling utförd i Sverige/av svensk medborgare
- 2. Självmordshandling utförd i annat land än Sverige/ej av svensk medborgare
- 99. Går ej att avgöra

Bilaga 4

Interkodarreliabilitetstest (Cohens kappa)

Tabell 28. Resultat av interkodarreliabilitetstest.

	Variabel	Cohens kappa	Approx Sig	Missing
E	Relevans	0,942	0,000	0,000 %
F	Tidningsdel	0,983	0,000	0,000 %
G	Typ av artikel	0,929	0,000	0,000 %
H	Sidnummer för artikel	1	0,000	0,000 %
I	"Påas" på förstasidan	0,951	0,000	0,000 %
J	Artikelstorlek	0,963	0,000	0,000 %
K	Innehåll Död i sjm	0,974	0,000	0,000 %
L	Innehåll Sjm-försök	0,949	0,000	0,000 %
M	Innehåll Mord följt av sjm	0,655	0,000	0,000 %
N	Innehåll Sjm-pakt	1	0,000	0,000 %
O	Innehåll Ass.sjm	0,926	0,000	0,000 %
P	Innehåll Sjm-planer/-tankar	0,844	0,000	0,000 %
Q	Innehåll Sjm-prevention	0,908	0,000	0,000 %
R	Innehåll Forskning/vetenskap	1	0,000	0,000 %
S	Innehåll Statistik	0,953	0,000	0,000 %
T	Innehåll Lagstiftning	0,958	0,000	0,000 %
U	Innehåll Soc, kult, fil, hist perspektiv	0,895	0,000	0,000 %
V	Aktör sjm-beteende, förekommer	1	0,000	0,000 %
W	Aktör professionella, förekommer	0,875	0,000	0,000 %
X	Aktör anhöriga, förekommer	0,95	0,000	0,000 %
Y	Aktör sjm-beteende, till tals	1	0,000	0,000 %
Z	Aktör professionella, till tals	0,83	0,000	0,000 %
AA	Aktör anhörig, till tals	0,933	0,000	0,000 %
AB	Foto person död i sjm	1	0,000	55,000 %
AC	Foto person sjm-försök/-planer/-tankar	0,893	0,000	55,000 %
AD	Foto anhöriga	0,944	0,000	55,000 %
AE	Foto professionella	0,769	0,000	55,000 %
AF	Foto sjm-plats	0,654	0,000	55,000 %
AG	Foto "stämningssbild"	0,906	0,000	55,000 %
AH	Rubrik stigma	0,64	0,000	0,000 %
AI	Rubrik sensationsartad/alarmistisk	0,908	0,000	0,000 %
AJ	Brödtext stigma	0,883	0,000	0,000 %
AK	Brödtext sensationsartad/alarmistisk	0,878	0,000	0,000 %
AL	Fakta om sjm	0,953	0,000	0,000 %
AM	Kontaktuppgifter om hjälp	0,953	0,000	0,000 %

	Variabel	Cohens kappa	Approx Sig	Missing
AN	Namn	0,965	0,000	15,000 %
AO	Ålder	0,97	0,000	15,000 %
AP	Kön	0,916	0,000	15,000 %
AQ	Hemort	0,877	0,000	15,000 %
AR	Celebritet	0,882	0,000	15,000 %
AS	Sjm-metod brödtext	0,972	0,000	15,000 %
AT	Sjm-metod rubrik	1	0,000	15,000 %
AU	Specifik sjm-plats	0,924	0,000	15,000 %
AV	Svensk eller utländsk person som dömt i självmord	0,971	0,000	15,000 %

Folkhälsomyndigheten är en nationell kunskapsmyndighet som arbetar för en bättre folkhälsa. Det gör myndigheten genom att utveckla och stödja samhällets arbete med att främja hälsa, förebygga ohälsa och skydda mot hälsohot. Vår vision är en folkhälsa som stärker samhällets utveckling

Folkhälsomyndigheten

Solna Nobels väg 18, 171 82 Solna. **Östersund** Campusvägen 20. Box 505, 831 26 Östersund.

www.folkhalsomyndigheten.se